

BEGET

CANÇONS DE LA TRADICIÓ ORAL RECOLLIDES PER KRISTIN MÜLLER

FONOTECA DE MÚSICA TRADICIONAL CATALANA

Sèrie 1

Documents testimonials. Recerca directa

Volum 7

2CD

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

© **Generalitat de Catalunya**, Departament de Cultura. Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.

Primera edició: Barcelona, juny del 2021.

Selecció dels materials: Kristin Müller, Anaís Falcó (Fonoteca de Música Tradicional Catalana), Josep Garcia (Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa), Albert Massip (Projecte Càntut. Cançons de tradició oral) i Ramon Vilar (Associació de Recerca Etnomusicològica - ARE).

Textos: Montserrat Alegre, Josep Garcia, Albert Massip, Josep Moran i Kristin Müller.

Coordinació de l'edició: Anaís Falcó, Cristina Farran i Joaquim Manyós.

Tractament del so: Toni Paris (Estudi de gravació 44.1, a Aiguaviva).

Correcció dels textos: Mireia Girmé.

Disseny: Diana Casamor.

Producció: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions.

Dipòsit legal: B 11452-2021

ISBN: 78-84-18601-67-5

SUMARI

Pròleg	4
Maria Àngels Blasco i Rovira Directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural	
La nostra experiència	5
Josep Garcia i Albert Massip	
Liedersammlung: Beget	7
Kristin Müller	
Les recerques del cançoner popular a Beget	11
Josep Garcia i Albert Massip	
Comentari lingüístic	21
Montserrat Alegre i Josep Moran	
Comentari musical i del repertori	26
Josep Garcia	
Índex dels CD	33
BEGET: Cançons de la tradició oral recollides per K. Müller	37
Bibliografia, hemeroteca i discografia	92

PRÒLEG

Si tot procés de recerca i investigació, per les seves pròpies característiques, té sempre fases d'incertesa, al cas que ens ocupa, el de *Beget. Cançons de la tradició oral recollides per Kristin Müller*, s'hi ha d'afegir, a més, un factor, el de les coincidències circumstancials.

Tot preparant una exposició sobre el violinista Peret Blanc de Beget coproduïda pel projecte Càntut i pel CCTP Marboleny, apareix en més d'una ocasió el nom de la investigadora austríaca Kristin Müller, que ja havíem trobat en articles i cançons anteriors d'altres treballs de recerca; amb tot, continuava essent una persona desconeguda. Kristin Müller va viure una temporada a Beget, on va estar fent treball de camp.

Durant les seves investigacions, que no eren pròpiament d'etnomusicologia, havia enregistrat de manera circumstancial un seguit de cançons. Han passat més de cinquanta anys i després d'una recerca força complicada se la localitza a Àustria, on generosament facilita les cintes amb les gravacions que, després de la corresponent revisió i edició, s'han convertit en la publicació que ara teniu a les mans.

Enhorabona a tots els que heu fet possible que aquesta aventura hagi arribat a bon port convertint uns enregistraments de fa més de cinquanta anys en un nou volum de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana. Gràcies.

M. Àngels Blasco i Rovira
Directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural

LA NOSTRA EXPERIÈNCIA

Josep Garcia i Miràngels
Albert Massip i Pinatella

La investigació de Kristin Müller havia anat apareixent sovint en estudis i recerques de cançons de transmissió oral que cadascú de nosaltres dúiem a terme, però el detonant principal per motivar-nos a localitzar les gravacions originals de la recerca al Beget dels anys seixanta del segle passat va ser la preparació de l'exposició per commemorar els cent anys del naixement del violinista Pere Sala (1917-1993), "Peret Blanc", de Beget, que ja estàvem preparant l'estiu del 2017.

La primera referència de Kristin Müller l'havíem localitzada en un article de Francesc Civil (1895-1990), a la *Revista de Girona* ("Al vol d'unes cançons", *RG*, núm. 25, 1980).

També a *Les cançons de Beget* (2001), de Jaume Arnella –un recull a partir de

la feina de recopilació que ell mateix, Amadeu Rosell, Josefina Miret i Rafel Sala havien realitzat als anys 1976 i 1977–, es feia esment de la investigació de Kristin Müller: "(...) La Rosa de l'hostal es va oferir a fer-nos com de guia facilitant-nos els contactes i, a més a més, ens va parlar de la Kristin Müller, una austríaca que, pels anys seixanta, havia fet dues estades llargues a Beget recuperant cançons per fer un treball universitari al seu país; la mateixa Rosa no va tenir inconvenient a passar-nos una còpia en cassat de les cançons que ella tenia gravades per la Kristin...".

Finalment, la darrera informació important l'havíem localitzada a la Biblioteca de Catalunya: al fons del filòleg Antoni M. Badia i Margarit (1920-2014) es trobava una còpia del treball sobre cançons de Müller, amb una dedicatòria autògrafa. Tot i que estava escrit en alemany, va ser senzill datar i contextualitzar mínimament la recerca: Kristin Müller, aleshores una estudiant de llengües romàniques a la Universitat d'Innsbruck, havia estat al poble de Beget als anys 1965 i 1966. Els enregistraments, doncs, eren només una

part d'un estudi més ambiciós dedicat a les formes de vida rurals d'aquella societat, ja en plena fase de despolament: vocabulari, tradicions, eines i feines del camp, etc.

Estàvem intrigats perquè, des de l'àmbit del folklore o de la recerca etnomusicològica, no se sabia gaire res en profunditat, ni de la investigació ni, encara menys, de com contactar amb Kristin Müller. Arnella l'havia escrita en el moment de publicar el cançoner en una adreça postal que li havia facilitat Rosa Carrera, de Beget, però no n'havia rebut resposta, probablement perquè l'adreça ja no era vigent.

A partir d'aquí, i fent una cerca, vam provar sort enviant uns quants correus a la Universitat de Salzburg i a alguna entitat cultural de la ciutat. Els resultats van fructificar gràcies al professor Xavier Casassas: vam localitzar Kristin Müller i volia conèixer-nos! Vam contactar-hi el juny del 2017 i a l'agost ja érem a Salzburg, concretament a Rif (Hallein), per intentar donar el valor i la difusió que mereixien els enregistraments d'aquelles cintes magnetofòniques emmagatzemades a casa seva,

la digitalització i una selecció de les quals en teniu ara a les mans.

La Kristin Müller -en una visita posterior a Beget, als anys setanta del segle passat-, amb el Juanito de Can Jeroni.

LIEDERSAMMLUNG: BEGET

Kristin Müller

Era l'any 1965

Com a estudiant de Filologia Romànica em calia elaborar una tesi; i, com que m'interessava Catalunya i per sort hi tenia amics, per una sèrie de circumstàncies vaig anar a parar en un poblet de muntanya molt agradable: Beget, a l'Alta Garrotxa (aleshores escrivíem Baget). Aquell poblet quedava ben amagat al fons d'una vall i només s'hi podia anar a peu, ja que la carretera encara no estava acabada de construir. Per tant, era un indret on també s'havien conservat tradicions i costums; antics oficis; festes; celebracions; eines per treballar el camp; els interiors de les cases, especialment la cuina; vocabulari..., però, tanmateix, era un poble que estava morint.

La meva tasca, doncs, va ser descriure i analitzar aquells objectes d'ús i els cos-

tums tradicionals amb llur terminologia des del punt de vista lingüístic. Alhora, però, i perquè sempre he estat una persona molt curiosa i especialment interessada en la música, no podia deixar de descobrir –en el veritable sentit de la paraula– el record de les antigues cançons que s'amagaven en la memòria col·lectiva i especialment en la de certes persones d'aquell Beget.

Així ho deia jo mateixa a la introducció del meu recull de cançons, *Liedersammlung: (1965, 1966)*:

“(…) a Beget es cantava molt: mentre es treballava i, sobretot, quan la gent es reunia alegrement amb motiu de festivitats o les llargues tardes d'hivern davant la llar de foc. Els habitants coneixien innumerables càntics ancestrals: escoltaven atentament, aprenien, reproduïen les cançons i, d'aquesta manera, el llegat musical es transmetia.

Avui, cap d'aquelles antigues cançons ja no ressona al nostre poble. La gent jove amb prou feines les ha escoltat algun cop i no les coneixen per poder-les reproduir. En canvi, els habitants més vells recorden amb naturalitat alguns textos i melo-

dies que havien escoltat a la seva joventut i que encara es continuaven cantant fins fa poques dècades; però, des d'aleshores, ja gairebé s'han deixat de cantar.

Però l'estudiant estrangera, amb la seva recerca i les seves preguntes obstinades, va aconseguir que aquelles cançons que semblaven oblidades de fa temps tornin a sortir a la llum i ressonin (...)."¹

Família de Cal Sastre o Can Jeroni. A la dreta, en Juanito amb la seva muller, Teresa, i la seva filla Rosa. Entre ells, l'oncle Cisco de Can Batlle – Kristin Müller.

1 Text original de Kristin Müller (1967). El text ha estat traduït de l'alemany al català per Traduform, S.C.

En Cisco de Can Batlle, el més gran entre els cantaires, amb les seves ovelles – Kristin Müller.

Heus aquí la família de cal Sastre –o can Jeroni, nom conservat fins avui–, amb en Juanito, la seva muller, Teresa, i la seva filla Rosa, personatge important, però que no cantava; i l'oncle, en Cisco de can Batlle, el més gran entre els cantaires. I en Samarra, un dels últims carboners de la comarca. També el conegut Peret de can Blanc, traginer, el violinista del poble i també bon cantaire. I finalment, la que per mi fou la millor cantaire: la Núria, una vídua vella i molt pobra que amb la

seva incomparable memòria podia cantar durant hores amb veu menuda, però persistent. Les gravacions que vaig poder fer-li són úniques, ja que no la vaig veure més perquè pocs mesos després va morir. Una llegenda entranyable.

“(…), amb una memòria i una persistència admirables i una modèstia exemplar, ella em va cantar... unes trenta cançons, sempre en un ambient familiar, de poques persones, asseguts a la vora de foc”.

La Núria, tota una llegenda de Beget: Núria Carrera Molas (1886-1966) – Kristin Müller.

En Pere Sala i Soler, Peret Blanc (1917-1993) – Kristin Müller.

“(..) Ningú a Beget era tan conegut per les seves cançons com la vella Núria i ningú no tenia una memòria tan bona com ella; però les cançons d'abans no podien pas estar totalment oblidades. Així doncs, plena d'esperança i amb la meva petita gravadora a la mà, em vaig asseure entre els pagesos que s'ajuntaven els dissabtes i diumenges a la tarda al voltant del foc de la fonda del poble: potser voldrien cantar alguna cosa? Els ho vaig preguntar i demanar fins que van empènyer un d'ells –que antany era conegut per ser un bon cantant– i, després de dubtar-ho una mica, va ressonar la primera cançó. Tots l'escoltaven

atentament encuriosits (en especial, la posterior reproducció del magnetòfon) i van redescobrir el goig d'aquells vestigis del passat. La guspira es va encendre, l'orgull es va obrir pas i, de sobte, cada cop més persones recordaven les seves cançons antigues, parlaven i xerraven d'un temps passat. Fou així com van sorgir diverses *tardes de cançons* molt entranyables a la fonda Can Jeroni, que tots els implicats recorden: al cap i a la fi, evocaven records d'una època en què tenien lloc vetllades molt similars, les quals eren molt apreciades (...)”.

En Samarra, Josep Prat i Guardiola (1903-1990) gran cantador i un dels darrers carboners de la comarca – Kristin Müller.

Amb tot, i amb l'ajuda d'en Juanito al seu taller de sastre, vaig poder transcriure les cançons, quan a penes havia après el català entre aquella bona gent. D'allà va sortir un petit cançoner de 38 textos, en diverses variants segons els cantaires, amb una introducció i anotacions lingüístiques com calia per a una tesi, a la qual afegia la col·lecció de cançons en un annex, i amb el títol de *Liedersammlung*. S'ha de dir també que vaig regalar als meus amics de can Jeroni de Beget una còpia de la col·lecció de cançons amb els corresponents enregistraments sonors (en casset), però, no se sap com, han desaparegut.

I si avui bona part d'aquestes cançons de Beget s'editen en aquesta formidable col·lecció de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana (FMTC) es deu sobretot a l'interès de la gent del Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa i del Càntut, dels quals jo no tenia cap coneixement. De fet, jo ni pensava ja en tot això després de tants anys!

Dos joves investigadors van topa amb el meu nom i em van buscar entre el professorat de la Universitat de Salzburg, de la qual estic jubilada fa molts

anys, per veure si aquella estudiant d'antany encara vivia. I havent-me trobat, em van venir a visitar per persuadir-me de la importància de les *meves cançons* de Beget, per *desenterrar* la famosa tesi i, sobretot, les antigues cintes magnetofòniques que tenia ben guardades, però gairebé oblidades. I ens vam fer bons amics i companys de feina en l'edició d'aquest àlbum.

Així, doncs, fem reviure les cançons de Beget, amb el desig que facin plaer en aquest estat original i primitiu, sense correctius ni arranjaments. Escolteu i gaudiu!

Beget (Camprodon) – Kristin Müller.

LES RECERQUES DEL CANÇONER POPULAR A BEGET

Josep Garcia i Miràngels
Albert Massip i Pinatella

Les diverses recerques realitzades a Beget al llarg dels segles XIX i XX són una mostra prou clara de la presència de la cançó de tradició oral en aquest petit poble de l'Alta Garrotxa: "...les cançons que es conserven a Beget han estat recollides per diverses persones de boca de la gent gran. Sembla que ja antigament Aguiló i Fuster, en el darrer terç del segle passat, va investigar la zona de Beget. Més recentment el musicòleg gironí Francesc Civil Castellví i la jove austríaca Kristin Müller, avui professora de llengües romàniques, que passà una temporada pels voltants de 1966, han estat els més destacats". De fet, quan Joan Domènech (n. 1943)¹ va escriure aquest text, feia una desena

¹ DOMÈNECH I MONER, JOAN. *Beget i la seva rodalia*. Girona: 1987.

d'anys que el col·lectiu El Sac de Cançons havia fet el seu recull de cançons al poble. Artur Blasco, des del 1983, ja havia començat a recollir-hi cançons, tot i que alguns dels informants ja no hi vivien. I encara faltaven cinc anys perquè el Grup de Recerca Folklorica de la Garrotxa enregistrés els darrers cantadors begetins, la majoria ja també fora del poble.

Materials de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya va ser una institució creada l'any 1922 amb el mecenatge de Rafael Patxot i Jubert,² que va reunir estudiosos i experts en música, folklore i literatura amb l'objectiu de recollir cançons i música instrumental per realitzar-ne estudis i publicar-los amb el nom genèric de *Cançoner Popular de Catalunya*. La major part dels materials s'aplegaren

en treballs de camp que es van portar a terme entre el 1922 i el 1936. Van convocar dos concursos de recollida de cançons (1922 i 1924) i, a la vegada, van recopilar i estudiar materials existents. Les donacions més rellevants van ser de l'arxiu del poeta i folklorista mallorquí Marià Aguiló i Fuster (1825-1897) i la del folklorista Rossend Serra i Pagès (1862-1929). Durant el període 1926-1929 es van publicar tres volums de *Materials* i posteriorment el *Diccionari de la Dansa*.

L'arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya consta de quatre apartats: la sèrie A: Fons Marià Aguiló, procedent de l'arxiu de Marià Aguiló; les sèries B i C: materials recollits a les missions de recerca, a més dels treballs premiats a les Festes de la Música Catalana de l'Orfeó Català i concursos de l'Obra del Cançoner; i, finalment, la sèrie S: Fons Rossend Serra i Pagès.

D'entrada, cal dir que les missions de recerca de l'Obra del Cançoner no van passar per Beget, però sí que entre els *Materials Aguiló* (sèrie A) hem localitzat 53 referències begetines: sobretot cançons llargues líriques i narratives

---

2 MASSOT I MUNTANER, Josep. *Rafael Patxot i Jubert. El savi, el mecenes, el patriota*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2014.

de temàtica diversa; també cançons religioses i goigs. No oblidem, però, que en el context de la Renaixença, l'objecte d'estudi d'Aguiló era bàsicament literari i això podia determinar en certa manera la col·lecta de cançons. Va ser el mateix Aguiló que a l'estiu de 1859, va recollir a Olot cançons de la begetina Maria Berga. I al 1863 va fer estada de tres dies a Beget, entre el 16 i 19 d'agost.³

També en el *Fons Rossend Serra i Pagès* (sèrie S) trobem corrandes, un text referit a la Majestat de Beget⁴ i una cançó amb el topònim, si bé no en queda ben clara la procedència.

Francesc Civil i Castellví

Francesc Civil i Castellví (1895-1990), organista, pianista i compositor, va ser una figura cabdal en l'activitat musical

a Girona al llarg del segle xx: organista de la catedral, fundador de l'Escola Municipal de Música (1936) i del Conservatori de Música Isaac Albéniz (1942), director de formacions corals i col·laborador assidu a la premsa gironina. Com a compositor, conreà repertori vocal de música religiosa, litúrgica i cançons tradicionals, especialment nades; també va compondre obres per a piano, orgue, música simfònica, música de cambra i sardanes. En l'aspecte musicològic, destaquen els seus treballs i publicacions sobre documentació de compositors de les comarques gironines.

Tenim documentat que Civil va passar per Beget l'any 1964, va transcriure-hi cançons i ho va fer amb qui acabaria essent la informant més prolífica de la *Liedersammlung*, de Kristin Müller: Núria Carrera. El mateix Civil (1980) va escriure que va utilitzar transcripcions textuals de Müller per resoldre alguna confusió textual en una cançó.⁵ En el catàleg de l'arxiu familiar de Francesc

---

3 MASSOT I MUNTANER, Josep. *Escriptors i erudits contemporanis*. Tercera sèrie. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, p. 33 i 39.

4 Talla romànica policromada d'un Crist majestat del segle XII que es troba a l'interior de l'església de Sant Cristòfol de Beget.

---

5 CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. «Al vol d'unes cançons». *Revista de Girona* [Girona], núm. 91 (1980), pàg. 139 - 143.

Civil hem pogut localitzar tres cançons transcrites a Beget: *Els esclops d'en Pau, Amor i aucells i El mariüt*.

Jaume Arnella: El Sac de Cançons

Una altra aportació important al cançoner de Beget és la recerca de cançons del Seminari de Cançó Tradicional El Sac (1976 i 1977). El col·lectiu El Sac es va crear el 1973 com a centre d'expressió artística i va mantenir l'activitat al llarg de sis cursos, fins al 1979. Estava organitzat en dos grups dedicats a la recerca i difusió de música i dansa tradicional: El Sac de Cançons i El Sac de Danses.

Sense menystenir aspectes etnopoètics i etnomusicològics, a la gent d'El Sac els movia, sobretot, la voluntat de recuperació i difusió dels repertoris tradicionals. Jaume Arnella (Barcelona, 1943), referint-se a la recerca de Beget, escrivia: "A mesura que anàvem recollint el material (...) n'elaboràvem unes fitxes per a ús intern". Les de Beget eren les fitxes de treball del Quadern núm. 4, amb 45 cançons transcrites i

amb un característic dibuix de Xesco Boix a la portada.⁶ Tot això succeïa uns deu anys després de l'estada de Kristin Müller a Beget.

Tanmateix, el 2001, 25 anys després del treball de camp, Jaume Arnella va publicar aquells materials a *Cançons de Beget*,⁷ una edició "més polida i a l'abast de tothom" i amb una declaració d'intencions prèvia: "no és cap recopilació per a estudiosos; és un cançoner perquè la gent l'usi, perquè aquestes cançons es continuïn cantant". En la introducció de *Cançons de Beget*,⁸ Arnella escrivia sobre el com i el quan d'aquella recerca: "Cap a l'estiu del 1976 l'Amadeu Rosell i jo mateix vam anar un diumenge a Beget i ens vam posar a cantar a la sortida de missa (...); de seguida es va fer una rotllana i així que vam proposar a la gent que ens cantessin algunes cançons d'aquell poble s'hi van posar i amb una

---

6 Seminari de Cançó tradicional El Sac. *Fitxes de treball de Beget*. Barcelona: Quadern 4, 1977.

7 ARNELLA, Jaume. *Cançons de Beget*. Barcelona: La Maneta (segon època), 2001.

8 ARNELLA, Jaume. *Cançons de Beget*, p. 5.

afició tal que no haguessin acabat si no hagués sigut l'hora d'anar a dinar".⁹

No pas per casualitat, el nom de Kristin Müller ben aviat va començar a sonar als col·lectors d'El Sac. I una vegada més, pren relleu el nom de Rosa Carrera, de l'hostal de Can Jeroni; col·laboradora entusiasta en la localització d'informants, com ho havia estat també de Kristin Müller (1965 i 1966) i, posteriorment, del Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa (1992).

Mesos més tard, el mateix Arnella va fer altres col·lectes de cançons al poble: el desembre del 1976, amb Amadeu Rosell; i el gener del 1977, amb Josefina Miret. Poc després, amb Rafel Sala, van incorporar el repertori d'en Joan Bosch, "Surracans", l'antic moliner de Surroca, que ja vivia a Sant Privat d'en Bas. En total, prop d'un centenar de títols interpretats per una desena d'informants, majoritàriament els mateixos que anys abans havien cantat per a Kristin Müller.

Finalment, com explica el mateix autor,¹⁰ "(...) respecte als cantadors i cantadores, cal aclarir que nosaltres no vam arribar a conèixer la Núria, ni el Cisco ni la padrina de can Jeroni, ni la Roseta, i que cal agrair moltíssim a la Kristin Müller la recopilació que va fer pels anys seixanta, perquè sense ella s'hauria perdut molt del repertori de la Núria, la cantadora que, amb la seva prodigiosa memòria, ha esdevingut un referent per a tots els cantadors de Beget...". La seva publicació es deu al fet que van poder disposar de còpia (en casset) dels fonogrames de Müller, que aleshores encara estaven en mans de Rosa Carrera. De manera que el treball de Kristin Müller és també present al *Cançons de Beget* de Jaume Arnella.

Artur Blasco: "A peu pels camins del cançoner"

La recerca de cançons d'Artur Blasco i Giné (Barcelona, 1933) va començar el 1975 i abasta el cançoner popular dels pobles del Pirineu. Alhora, però,

---

9 ARNELLA, Jaume. *Cançons de Beget*, p. 5.

---

10 ARNELLA, Jaume. *Cançons de Beget*, p. 6

Blasco és un dels màxims exponents del procés de recuperació a Catalunya de l'acordió diatònic i el rabequet. Va formar part d'Acordionistes del Pirineu, La Pobletana i El Pont d'Arcalís. L'any 1976 va crear a Arsèguel (Alt Urgell) la Trobada d'Acordionistes del Pirineu i el 1988 va impulsar el Museu de l'Acordió d'Arsèguel.

Fruit del seu ingent treball de recerca pel Pirineu, a la dècada dels vuitanta va editar nombrosos àlbums (en casset) de les trobades amb acordionistes pirinencs, i posteriorment els elapés *Canten els vells del Pirineu* (1982), *Trobada amb els acordionistes del Pirineu* (1984) i *Rosa vermella, rosa galant* (1989), amb presència de cantadors de Beget. Des del 1999 edita la col·lecció "A peu pels camins del cançoner", en què transcriu materials procedents del seu treball de camp. En el tercer volum –la Garrotxa i el Ripollès–, localitzem materials de Beget:¹¹ 61 cançons publicades, fruit de la recerca efectuada entre el 1983 i el 1989.

---

¹¹ BLASCO, Artur: *A peu pels camins del Cançoner*. Volum III: *Cançons del Ripollès i de la Garrotxa*. Arsèguel: Fundació privada Artur Blasco per a la recerca i divulgació de la cultura popular i tradicional del Pirineu, 2006.

Grup de Recerca Folklorica de la Garrotxa

El Grup de Recerca Folklorica de la Garrotxa (GRFG) es va crear l'any 1991, com a secció del Cercle de Cultura Tradicional i Popular Marboleny, de les Preses, i al cap de pocs mesos (1992) ja va iniciar el projecte de recerca de cançons i músiques de tradició oral, *Cançons i tonades de la Garrotxa* (CTG). Actualment (2021) disposa de 1.321 documents sonors enregistrats a la Garrotxa, com també a zones properes de l'Alt Empordà i el Ripollès. Els corresponents a les dues primeres etapes de CTG (1992-1995) estan dipositats a la Fonoteca de Música Tradicional Catalana (FMTC).

A la primera etapa (1992-1993) localitzem 108 fonogrames de Beget; si bé majoritàriament els cantadors enregistrats ja vivien fora del poble. Tan sols sis cançons van ser enregistrades al mateix poble, a can Jeroni, amb Teresa Vila i la seva filla, Rosa Carrera, el 6 d'octubre del 1992. Dels 213 fonogrames que configuren la segona etapa (1994-1995) n'hi ha 33 de begetins. En el conjunt de les CTG: 142 materials de

Beget. L'any 2004 el GRFG va editar *Les cançons d'en Surracans*¹² (llibre i CD), amb repertori de l'antic moliner de Surroca i el seu entorn familiar.

Peret Blanc, violinista i cantador de Beget

Per la seva naturalesa, en el treball de Kristin Müller no hi trobem música instrumental, però sí que l'autora va enregistrar en Peret Blanc cantant i també acompanyant amb violí un grup de veïns del poble amb els *Goigs de Pasqua*. Dissortadament, però, la mala qualitat de l'enregistrament n'ha fet impossible la publicació, malgrat el seu innegable interès. Tot i això, a l'hora de traçar aquest recorregut pels diversos reculls de cançons i melodies de tradició oral a Beget, no podíem passar per alt el violinista Pere Sala i Solé (1917-1993).

La funció de la seva música era fer ballar, i ho feia amb un so intens i expressiu. L'esperit i la vitalitat sorgien

sobretot d'un característic moviment de l'arquet, sovint amb cops d'arc contraris als acadèmics. Amb una bona afinació, era capaç d'acompanyar altres músics i adaptar-se a diverses tonalitats.

Del centenar llarg de fonogrames enregistrats pels diversos col·lectors, observem des del repertori antic procedent del pare i l'avi (sardanes curtes, altres danses populars, xotis...), passant pels pericons, tangos, pasdobles i valsos apresos de músics propers, fins a les orquestres que tocaven a Beget. Però també feia sonar melodies de moda amb els recursos que tenia a l'abast: la ràdio, la televisió... De fet, al llarg de la seva vida sempre va anar incorporant nou repertori, tan el procedent de músics coetanis (Fonso de Lliurona, Salvi d'Oix, Enric de la Badosa...), com dels més joves (Amadeu Rosell, Jordi Roura...).

Segurament qui primer es va acostar a Peret Blanc per conèixer-lo, aprendre'n i estudiar-lo van ser els membres del Tercet Treset –Jordi Roura, Enric Badal, Eduard Casals, Poldo González i Laura Pérez–, que l'any 1979 el van visitar. La coneixença i l'amistat de Peret Blanc amb els músics barcelonins va

---

12 GRUP DE RECERCA FOLKLÒRICA DE LA GARROTXA. *Les cançons d'en Surracans*. Girona - Les Preses: Edicions del CCTP Marboleny, 2004.

facilitar que l'any 1980, al menjador de casa seva, Jordi Roura i Ricard Casals enregistressin bona part del seu repertori, que es publicaria, en part, anys més tard en un triple CD editat l'any 1999 pel Festival Tradicionàrius, en què, a més de les peces interpretades pel mateix Blanc, una trentena de formacions musicals d'arreu dels Països Catalans van enregistrar una peça del repertori del violinista de Beget,¹³ un àlbum coordinat per Jordi Roura i Francesc Tomàs, "Panxito".

Precisament els mateixos Roura i Panxito, l'any 1992, des del Centre de Recursos i Documentació de Folklore Vila de Gràcia van publicar el primer estudi sobre la música del violinista de Beget: *Repertori de violí. Peret Blanc*. Els autors hi transcriuen 18 peces representatives del repertori, inclòs el característic introït de sardana a ritme lliure. A les pàgines inicials: *Presentació del personatge, Entrevistes i Repertori de violí tradicional*. En aquest darrer apartat, Francesc Tomàs, "Panxito", aporta una interessant anàlisi de les caracte-

rístiques tècniques i interpretatives del violinista de tradició oral.

Amadeu Rosell (Manresa, 1952) és de ben segur un dels músics que més actuacions va compartir amb el violinista begetí. Quan el 1979 Blanc es va integrar a la formació de Rosell –Tururut Bonaigua–, ja feia temps que tocaven plegats, ja que Rosell vivia a les Arçoles, de Rocabruna. Fruit d'aquest treball conjunt i com a tribut d'homenatge, l'any 2012 Rosell va publicar *Pere Sala, en Peret Blanc de Beget: tonades de violí i cançons*,¹⁴ en què transcriu 25 melodies de violí, quatre cançons que cantava habitualment i deu cançons més de Beget. Inclou també un CD amb interpretacions del violinista amb acompanyaments musicals posteriors dels Tururut Bonaigua.

Artur Blasco també és autor d'un documental d'uns 50 minuts de durada amb material videogràfic enregistrar la tardor del 1990 a casa seva i que va sortir a la llum l'any 2012: *El Peret Blanc: el violinista de Beget*.

---

13 Tradicionàrius 99: XII Cicle de música tradicional i popular. Tram, 1999.

---

14 ROSELL, Amadeu. *Pere Sala, en Peret Blanc de Beget: tonades de violí i cançons*. Amadeu i Cia, 2012.

A *Cançons i tonades de la Garrotxa* (CTG), del Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa, hi ha 22 peces instrumentals de Peret Blanc enregistrades per Josep Garcia, a Camprodon, els dies 21 i 22 de juliol del 1992.

I en motiu del centenari del seu naixement (2017), el Projecte Càntut -Cançons de tradició oral i el Grup de Recerca Folklòrica de la Garrotxa- van promoure una exposició de caràcter itinerant, realitzada per Albert Massip i Josep Garcia. Finalment, a l'arxiu audiovisual *cantut.cat* localitzem 15 fonogrames del violinista de Beget, cedits per Josep Maria Renart, besnebot de l'acordionista Alfons Faig, "Fonso de Lliurona" (1905-1996). Els enregistraments van ser realitzats als vuitanta del segle passat pel músic Manel Sentís, "Manelic de Pera".

Per la identificació del personatge amb Beget i, per extensió, l'Alta Garrotxa; per l'element nostàlgic i iconogràfic que avui encara representa; pel repertori; per les interpretacions; per haver tocat amb gran quantitat de músics, amb tot el que va comportar d'intercanvi de repertoris; per la influència

que va exercir en les noves generacions; i, sobretot, per la generositat que va mostrar amb tots ells...; potser només per alguna d'aquestes qualitats ja quedarien prou justificats els nombrosos homenatges i projectes de divulgació del seu llegat musical.

La Kristin i en Peret Blanc.

Kristin Müller: Liedersammlung

Com molt bé explica la mateixa autora de *Liedersammlung* –Kristin Müller– en un altre article d'aquest mateix àlbum, essent estudiant de Filologia Romànica, als 23 anys, va anar a parar a Beget amb l'objectiu de realitzar un treball d'àmbit filològic amb la finalitat de descriure i analitzar costums tradicionals i objectes d'un petit poble que, dissortadament, aleshores ja donava indicis del seu procés de davallada demogràfica. I és en aquest context que, sorprenentment, es va trobar amb cançons que alguns begetins guardaven als calaixos de la memòria. Durant les dues estades llargues a Beget (1965 i 1966), Kristin Müller va enregistrar 81 fonogrames i deu informats i va transcriure el text de 38 cançons a l'apèndix del seu treball final d'estudis universitaris. Les transcripcions les va fer en el curs de la seva estada a Beget, on el sastre i hostaler, en Juanito de can Jeroni li donava un cop de mà quan la jove estudiant tenia dificultat amb alguna paraula o expressió. Posteriorment va rebre l'assessorament lingüístic de dues primeríssimes autoritats acadèmiques:

Ramon Aramon i Serra (1907-2000) i Antoni M. Badia i Margarit (1920-2014).

En Joan Carrera, Juanito de Can Jeroni.

Els documents sonors enregistrats per Kristin Müller a Beget són majoritàriament cançons (93%), però també converses (7%): *Conversa sobre el Nadal i la Pasqua, Conversa sobre com es feia el pa a casa...* A més del seu interès etnopoètic i etnomusicològic, el treball de Kristin Müller té el valor afegit de ser el primer enregistrament de cançons a Beget.

Pel que fa a l'edició d'aquest àlbum de la FMTC, si bé inicialment estava plantejada en un sol CD, ben aviat ens vam adonar de la conveniència d'un segon, que ens ha permès editar el 60% dels materials. Al CD número 1 podem escoltar 32 cançons interpretades per di-

versos informants, individualment o en grup: Peret Blanc (1); Núria Carrera (8); Teresa de can Jeroni (4); Juanito de can Jeroni (9); Samarra (5); la padrina de can Jeroni (4); Victòria de can Jepet -?- (1); Cisco de can Batlle (1); Roseta (2) i Jaume Darré, “Met de can Batlle” (1). Al CD 2, les 17 cançons són interpretades per la gran cantadora de Beget, Núria Carrera i Molas, a qui podem escoltar en 25 cançons entre els dos CD.

Pel que fa als fonogrames descartats (31), majoritàriament ha estat per deficiències en la qualitat del so. Els enregistraments es van dur a terme amb una cinta magnetofònica i en alguns casos es produïen oscil·lacions que feien molt complicat restaurar-lo de manera òptima durant el procés de digitalització. Altres han estat descartats perquè la cançó estava molt fragmentada o amb alguns errors que en desaconsellaven la publicació. Per altra banda, hem pogut editar alguns materials que no havien estat transcrits per l'autora. Tots el fonogrames estan dipositats a la Fonoteca de Música tradicional Catalana¹⁵.

---

15 La totalitat dels fonogrames digitalitzats estaran disponibles a <http://calaix.gencat.cat/>

COMENTARI LINGÜÍSTIC

Montserrat Alegre i Urgell
Josep Moran i Ocerinjauregui

Introducció

L'antic municipi de Beget, que pertanyia a la comarca de la Garrotxa, fou incorporat l'any 1969 al de Camprodon, al Ripollès. Situat al vessant sud de la part oriental dels Pirineus, limita al nord amb el Vallespir, concretament amb els termes de Prats de Molló i la Menera. Lingüísticament pertany, doncs, en general al català central, però a causa de la seva situació geogràfica rep influència del català rossellonès i, per tant, es tracta d'un català septentrional central de transició.

D'altra banda, cal tenir en compte que com a element secundari, que depèn del component musical, la lletra d'aquestes cançons s'adapta al ritme i a la melodia, cosa que comporta modificacions ocasionals, fonètiques i morfològiques.

També es palesa la influència de les llengües forasteres dominants, sobretot del castellà, possiblement introduïdes per funcionaris vigilants de la frontera.

En aquest comentari donem una mostra d'aquests fenòmens, i indiquem el número de la cançó i el CD en què es troba cadascun.¹

Fonètica

Vocals tòniques

Tot i compartir l'inventari vocàlic tònic de català central, s'observen diferències d'obertura o tancament en algunes vocals, variants pròpies d'aquest parlar:

[e] > [e]: *Josep* (1/31)

[e] > [ɛ]: *ella* [ɛ] (1/9, 1/26); *és* (1/11, 2/3)

[o] > [o]: *bo* (1/28); *bon* (1/19, 2/1); *flors* (1/2); *hora* (1/6, 2/7); *sol* (2/5)

[ɔ] > [u]: *com* (1/20, 1/22, 2/3)

En el tractament de la vocal tònica de l'arrel dels verbs tenim alguna mostra

1 El primer número indica el CD, i el segon, el número de la cançó en el disc.

de canvis: pas de *e > a* en *xarris* 'xerris' (1/13) o de *a > e* en *tenqui* 'tanqui' (1/3).

Pel que fa als diftongs, hi ha reducció *ua > o* a *con* 'quan' (1/16, 23; 2/5, 11) i *gotlles* 'guatlles' (1/3; 2/9) o bé el pas de *o > ua*: *enquantri* 'trobo' (1/2); *enquantra* 'troba' (2/2). Hi podem observar, així mateix, la variant popular *quantra* 'contra', viva amb caràcter dialectal en la composició *quantrabandistes* 'contrabandistes' (1/14) o > ue: *rei muero* 'moro' (2/6); *un muero i una muera* (2/12).

Vocals àtones

Són nombroses les afèrtesis d'una *a* inicial perquè el component musical de la cançó ho exigeix: *petar un* 'vellaner' 'avellaner' (1/3); *el* 'gafes' 'l'agafes' (2/1); *en* 'gafa' 'n'agafa' (2/4); n'hem 'gut' 'hagut' (1/20); *per* 'nar-me' 'anar-me' (1/29); *a Cadis* 'ribarem' 'arribarem' (1/6), etc.

Amb caràcter popular hi trobem la reducció del diftong *ua > a*: *aiga* 'aigua' (1/22, 2/13); *ua > o* [u]: *Coresma* 'Quaresma' (2/6); *gordeu-m'hi* 'gardeu-m'hi' (2/6); *Sancogesma* 'Cinquagesma' (2/12). També hi tenim la diftongació

popular general de o en posició inicial absoluta a *auliva* 'oliva', *aulivera* 'olive-ra' (2/12, 14) i *aucells* 'ocells' (1/13).

També és present un metaplasme de la vocal a en les expressions *A un cap a hi seu Sant Pere* i '*Jesús a hi fa*' (1/15) i l'addició del fonema semivocàlic i en *aimador* 'amador' (1/2, 2/3), *aimades* (1/6), d'origen occità trobadoresc.

Consonants

El fenomen més general és el ieisme, de caràcter dialectal en aquesta zona, del qual podem donar les mostres següents: l'(a)*guiada* 'agullada' (2/4);² *oreia* 'orella' (2/6); *paia* 'palla' (1/30); *ui* 'ull' (2/5); *vei*, *veiot* 'vell, vellot' (2/13 i 15); *vui* 'vull' (1/16, 2/13 i 15).

També és típic d'aquesta àrea el manteniment dels grups -lr- i -nr- sense la d epentètica: *cenrer* 'cendrer' (1/3); *cenrera* 'cendrera' (1/3); *entenre* 'entendre' (1/29); *penran* 'pendran' (1/15); *volrà* 'voldrà' (2/3); *volria* 'voldria' (2/5), etc.

---

2 Bastó amb punxa a un cap que els bovers empen per agullonar els bous quan llauen o quan estiren el carro.

Altres fenòmens

Com és característic en la cançó popular, sempre expressiva i emocional, hi són presents solucions fòniques ocasionals. Observem la forma *flares* per 'frares' (1/6) amb dissimilació $r > r$ per $l > r$ o *frobiolet* 'flabiolet' (1/24) amb dissimilació $l > l$ per $r > l$. Metàtesis a *etrenitat* 'eternitat' (1/16); *esturment* 'instrument' (1/24); *perdicadors* i *perdiquen* 'predicadors' 'prediquen' (1/27); epèntesis finals: *cont* 'quan' (1/27); *ont* 'on' (2/4); canvis de sonoritat: *Cambordon* 'Camprodon' (1/21) o *Rocaprana* 'Rocabruna' (1/22).

Morfosintaxi nominal

Substantius

En les cançons de tipus popular, sobretot si els intèrprets són femenins, és freqüent l'ús de formes nominals de caràcter afectiu, tant en noms comuns com en noms propis: "Alça, Quima" (Joaquima) (1/31); "Maria Anneta" (1/9); "per l'*amoreta* i per mi" (1/9); "A on està la Pepa" (1/11) i l'ús de diminutius: *boqueta* (1/25), *cançoneta* (1/5 i 9), *cirereta* (1/25), *pastoret* (1/3 i 24), *porqueirola* (1/3).

Possessius

La forma femenina singular avantposada al nom coincideix amb la masculina, tret característic del parlar d'aquesta zona: *una meu germana* (1/2); *la meu mare* (1/3), *la meu muller* (1/3), *la meu filla* (1/4 i 2/8), *la meu cambra* (1/26), *seu mare* i *seu tia* (2/5), *seu sogra* (2/4), àdhuc en plural: *les meus filles* (1/3), però també *la seva amor* (1/5) o *la teva mare* (2/7).

Pronoms

Un dels trets més habituals es troba en la redundància i en la combinació lliure de pronoms febles, com en el cas de “*te s'estima*” (1/31). En aquest sentit, els components lliures més habituals són formats amb el pronom adverbial *en*, *ne*, tant aïlladament a “un senyor que *en* porti barret” (1/32), però més sovint en combinacions pleonàstiques: “mentre que *les en* collien” (1/9); “i *en* prenen el fill de Déu; si *l'en* prenen i *l'en* lliguen” (1/16); “per nom *me'n* dic Magarida” (1/28); “no *li'n* diuen res” (1/32), etc.

Morfologia verbal

En les formes simples podem assenyalar la desinència -i de la primera persona de l'indicatiu present, com en català rossellonès: “n'enquantri” (en trobo) una pastora” (1/2), “com ho passi (passo) al monestir” (1/9), “trobi (trobo) un amic meu” (1/13), “senti (sento) que en toquen a missa” (2/11), “en culli (cullo) les madures” (2/14), “senti (sento) cantar l'ull del bou” (2/17). També hi ha formes d'aquesta mateixa persona amb reforç velar, pròpies del català septentrional de transició: “un do us demànoc (demano) jo” (2/3), “vos en pòrtic (porto) unes joies” (2/12), “li'n tiroc (tiro) escopetada” (2/17); fins i tot observem una forma de la tercera persona singular del present sense desinència: “ja en trob (troba) l'amor sepultada” (2/1), pròpia també d'aquesta àrea.

Destaquem així mateix les variants *som* ‘soc’ (2/11), *eres* ‘ets’ (2/1), *facem* ‘fem’ (1/16), *tenes* ‘tens’ (2/1 i 8), *soms* ‘som’ (1/17) i l'imperatiu *traveu* ‘traieu’: “traveu la mà del forat de la porta” (2/9).

El futur del verb *anar* presenta les variants *airé* ‘aniré’ (2/6), *airem* (2/9 i 10), *irem* ‘anirem’ (2/10), *airan* ‘aniran’ (1/29).

Així mateix hi figuren formes antigues simples tòniques de perfet: “dins el quarto entrí” (vaig entrar) (1/10), “pugí (vaig pujar) al cim d’un roc” (2/13), “i amb un peu tustí (vaig tustar) la porta” (2/7).

Pel que fa a les formes compostes, hi podem observar també composicions de tipus arcaic amb el verb ésser com a auxiliar i concordança del participi: “les onze hores són tocades” (1/5), “què és això estat” (1/12), “un niu som trobat” (1/13), “la nit de sant Joan n’és arribada” (1/25), “som fetes moltes promeses” (2/11); també hi ha concordança amb el participi en l’expressió “Vós, que els heu vistos passar” (1/14). Assenyalem la perífrasi “tinc de (he de) morir” (1/9).

Adverbis

A més de les formes populars com *allavores* ‘llavors’ (1/6), hi figuren les formes arcaiques *continent* (‘de continent’, ‘de seguida’) (1/29).

Sintaxi

Remarquem la falta de la partícula *no* en les oracions negatives, com en rossellonès, occità i francès popular: “porten pas barba” (no porten barba) (1/7), “canti pas per mi” (no canta per mi) (1/13). Cal remarcar també el reforç afirmatiu amb la partícula *pla*: “N’hi ha pla de més jolies” (2/8).

Vocabulari

Hi podem observar formes o deformacions populars de diversos tipus, com *quantrabandistes* ‘contrabandistes’ (1/14), *mariüt*, hipocorístic de ‘marit’ (1/7). Derivats populars com *frobiolet* ‘flabiolet’ (1/24), *esturment* ‘instrument’ (1/24), fins i tot en topònims com *Cambordon* ‘Camprodon’ (1/21) o *Rocapruna* ‘Rocabruna’ (1/22).

Les cançons populars es presten als jocs lingüístics, a jugar amb les rimes i canviar-ne els sufixos, tret que veiem sobretot a les cançons *La porqueirola* (1/3), *El mariüt* (1/7) o a la corranda *A la Roca el sol hi toca* (1/21).

Quant als manlleus, sobretot es tracta de castellanismes com en el cas de *despedida* 'comiat' (1/9), *rayos* 'raigs' (1/30), *antes* 'abans' (1/20), *hermosa* 'formosa' (1/25, 2/11), *quarto* 'cambra' (1/10), però també s'hi troben gal·licismes, explicables per la situació de frontera, a la qual ens hem referit al començament, sobretot en la cançó *El soldat i la pastora* (1/8): *bon jour* 'bon dia', *jolie* 'bonic', *xarpó* derivat del francès 'echarpe' (tapacoll), *dimusela* (fr. *demoiselle*) 'senyoreta, damisel·la'. Altres gal·licismes: *corsage* 'cosset' (2/10), *potxa* (fr. *poche*) 'butxaca' (1/3), *xivall / xivallo* (fr. *cheval*) 'cavall' (1/3 i 2/15), *salada* (fr. *salade*) 'amanida' (1/7), *oranger* (fr. *oranger*) 'taronger' (1/5), *auberge* (fr. *auberge*) 'alberg' (2/10) o *retrossada* 'arremangada' (fr. *retrousser*) (1/7).

Són remarcables també les variants usades en l'àrea que ens ocupa: el femení *mostaixa* 'mostatxo, bigoti' (1/7), *aimador* 'amador' (1/2), *a les enfosques* 'a les fosques' (1/21), *embrutiu* 'embruteu' (1/22), *miona* 'minyona' (1/23 i 27), *raiel* 'arrel' (1/29), *rima* 'munt' conjunt de coses superposades' i antigament 'escltxa' (1/13), *ronxar* 'roncar' (2/9) o *tral·les* 'informals' (1/19) (variant usada com a adjectiu i sense entrada als diccionaris).

COMENTARI MUSICAL I DEL REPERTORI

Josep Garcia i Miràngels

La notació i l'anàlisi musical de materials procedents de la tradició oral sovint presenten complexitats. De fet, qualsevol intent no deixa de ser una interpretació subjectiva. En aquest sentit, el document sonor és, sens dubte, el més aclaridor i ens dona molta més informació que una transcripció de ritmes i sons: timbre, afinació, justesa rítmica, estat d'ànim... Pel que fa a la fesomia musical dels materials, en proposem alguns elements d'anàlisi.

Organització rítmica

D'entrada, assenyalem que el repertori presenta una organització rítmica que podem transcriure dins els models dels ritmes mesurats. En aquest sentit, no hem apreciat cançons amb ritme lliure.

Els compassos **isomètrics** majoritàriament estan organitzats en binari simple (18) i ternari simple (9). En menys nombre, binari compost (4) i ternari compost (1). En total, 32 melodies amb mesura rítmica igual a tota la cançó (65%). Per contraposició, d'**heteromètrics** –diferents mesures de compassos– en localitzem 17 (35%): la majoria, combinacions de binari i ternari simple (12).

La gairebé totalitat dels materials presenten diferents esquemes rítmics –**heterorítmia**–, si bé alguns amb esquemes rítmics repetitius dins l'heterorítmia global: *Maria Annetta* (1/9), *Nit de vetlla* (1/18)¹ o *Escriveta jolie* (2/6). La **isorítmia** –quan un sol esquema rítmic es repeteix de manera reiterada– és present en algunes melodies de corrandes (1/21 i 1/22).

Alguns ritmes poden ser mesurats en el **giusto sil·làbic**, el sistema de notació rítmica que va establir l'etnomusicòleg romanès Constantin Brailou (1893-1958), que parteix de la síl·laba com a unitat rítmica i amb dos valors pel

que fa a les durades –1:2 o 2:1–. Hem observat la presència d'aquest *giusto* sil·làbic a *El pardal* (1/5), *La dama de Lion* (2/4), *La dama de París* (2/5), *Don Lluís* (2/7), *L'hostal de la Peira* (2/9) i *La dama robada* (2/15), entre d'altres.

Localitzem també mostres de la pervivència de la teoria dels anomenats **modos rítmics** o **ritme modal**, establerts entre els segles XII i XIII i que responen a sis patrons rítmics o esquemes –modes– basats en la combinació de dues durades: llarga (*longa*) i curta (*brevis*), regits per una subdivisió ternària del temps i en relació amb la síl·laba cantada. Del mode I (troqueu) –llarga/breu– en podem veure mostres a *Els presos* (2/3) o a *Els tres tambors* (2/8). També el mode VI (tríbac) –tres breus–, a la corranda *Aquelles muntanyes* (1/23). Finalment a *La mare i la filla* (1/4) i *Escriveta jolie* (2/6) observem tant el mode I com el mode VI.

Organització melòdica

L'**àmbit**, la distància intervàl·lica d'una cançó, també és un element d'anàlisi que ens pot donar informació complementària rellevant. Els àmbits melòdics

1 El primer número indica el número de CD, i el segon, el número de la cançó.

més freqüents són els de 8a (30%), 9a (18%), 7a (16%) i 6a (12%). A un àmbit reduït –5a (8%)– li correspon un disseny melòdic menys desenvolupat. I, per contra, un àmbit més extens –10a (4%), 11a (6%), 12a (2%) i 13a (2%)– ofereix més possibilitats en el desenvolupament melòdic.

Pel que fa a l'**organització melòdica**, la majoria de les cançons estan en mode major (61%) i menor (26,5%). Una única cançó conté els dos modes: *Les noies de Camprodon* (1/32). També hem observat comportaments melòdics que ens recorden els antics modes gregorians, com a *Nit de vetlla* (1/18) –primer mode, *protus* autèntic– i *La dama robada* (2/15) –vuitè mode, *tetrardus* plagal–. La complexitat melòdica de *Maria Annetta* (1/9) ens l'han resolt Ramon Vilar i Pilar López: “Als quatre primers compassos hi ha present un diatonisme evolutiu procedent d'un *protus* gregorià. I als quatre darrers compassos hi ha present una cromatització a manera d'escala andalusa d'un *deuterus* plagal”.

El cant és d'**estil sil·làbic**, és a dir, que a cada so li correspon una síl·laba del text. En contraposició, l'**estil melis-**

màtic és quan a una síl·laba li correspon més d'un so, que en aquest cas és pràcticament inexistent; llevat d'algun melisma ocasional.

Hi ha cançons que presenten algun tipus de **tornada** o **refrany** (51%). Entre aquestes, n'hi ha que la melodia de la tornada és idèntica a la de l'estrofa (3); a d'altres, la tornada conté algun element musical de l'estrofa (9) i, finalment, un tercer grup de tornades amb elements musicals nous respecte a l'estrofa (8). També trobem petits refranys interiors (5). La resta (49%) presenten únicament melodia estròfica.

Apuntem també un cas de **transvasament melòdic** a la variant de la *Cançó dels traginers* (2/16) cantada per Núria Carrera, amb el dibuix melòdic de *La Mare de Déu quan era xiqueta*. També observem dues cançons amb melodia idèntica: *El Divino* (1/16) i *Corrandes de caramella* del cicle de Pasqua (1/17).

El repertori

Les cançons de la tradició oral de Beget que podem escoltar en aquest àl-

bum musical són un dels darrers testimonis d'unes formes de vida d'un poble que, de fet, ja no existeix. No oblidem que són enregistraments de fa més de cinquanta anys; i si bé Beget tenia aleshores 245 habitants, ja estava en ple procés de davallada demogràfica. De fet, quan Kristin Müller va enregistrar les seves cançons, ja s'estava produint una certa pèrdua de funcionalitat, que es veuria incrementada en recerques posteriors a mesura que passaven els anys. Una vegada més, gràcies a la generositat dels cantadors i a la sensibilitat de l'autora del recull envers la cançó popular, avui podem escoltar aquestes cançons.

En la proposta de classificació dels materials, hem optat per conjugar criteris de la tipologia de les cançons amb la funcionalitat, si bé entenem que aquesta és només una possible mirada.

D'entrada, trobem poc repertori exclusiu d'una sola funció; bàsicament el relacionat amb els **rituals del curs de l'any** (Nadal, Setmana Santa, Pasqua...), també **corrandes**, contextualitzades preferentment en estones de lleure i entreteniment. Majoritàriament,

però, es tracta de **cançons llargues**, líriques i narratives, que els informants utilitzaven en diversos contextos, si bé preferentment els relacionats amb el lleure i el treball (carboner, traginer, pagès, segador, feines domèstiques...).

Cançó llarga narrativa

La **cançó llarga narrativa** és la més freqüent entre els materials enregistrats per Kristin Müller a Beget. Majoritàriament estan estructurades en forma de tirades, més o menys monorimes, amb versos de dos hemistiquis, habitualment heptasil·làbics; si bé també podem trobar el pentasil·làbic i l'hexasil·làbic. Com deia Martí de Riquer,² a més dels elements autòctons i de la influència del *romancero* castellà, la petja provençal i francesa també hi és present. Les cançons *La pastora bonica* (1/2) i *El mariüt* (1/7), per exemple, sembla que van arribar a través de Quicó, un rosellonès –cantador i flabiolaire, del qual no en coneixem el nom– que durant la primera Guerra Mundial es va refugiar a la

---

2 de RIQUER, Martí. *Història de la literatura catalana*. Volum III. Barcelona: Edicions Ariel, 1964, p.552.

masia de can França, on es va quedar a treballar de pastor. Per Francesc Civil,³ els orígens de *El mariüt* estarien vinculats a *Les repliques de Marion*, que a la vegada entronca amb l'occitana *Ount eres tu al ser anado?*

En el conjunt de cançons llargues narratives trobem temàtiques ben diverses: lladres i bandolers –*Els contrabandistes* (1/14) i *L'hostal de la Peira* (2/9)–; novel·lesques –*La mare i la filla* (1/4), *Els tres dallaires* (2/2), *La dama de Lion* (2/4) i *La dama robada* (2/15)–; de milícia –*El soldat que ve de la guerra* (2/11)–; humorístiques –*La casada amb un vell, vellot* (2/13), *L'ull del bou* (2/17)–; amoroses –*L'enamorada morta* (1/2), *La dama de París* (2/5) i *La cinta daurada* (2/12)–, etc. Per Josep Crivillé,⁴ “el cançoner tradicional troba en les anomenades cançons llargues una de les seves expressions més genuïnes. Les balades, el romancer o les cançons

narratives, com les designin els estudiants segons els criteris que els menin, esdevenen el fons substancial i específic pel seu saber tradicional”.

Cançó curta

La **corranda** és una cançó curta amb una estructura simple: generalment quatre versos heptasil·làbics amb rima majoritàriament consonant en els parells. Presentem tres melodies de corrandes, a més de les pròpies de caramelles, cantades per Roseta i Núria Carrera.

Un aspecte important de les corrandes és que podien esdevenir també cançons de dansa. A Beget es ballaven corrandes en festes populars i, sobretot, a les matances del porc. Les parelles se situaven en una petita rotllana: els balladors subjectaven les balladores, mentre elles col·locaven les mans sobre les espatlles o braços dels balladors. Al final de la frase musical, sovint amb un llarg calderó, els nois alçaven les balladores enlaire i s'establia una competició entre grups.

Per altra banda, la **cançó curta** *Les notes de Prats de Molló* està formada per

3 CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. «Al vol d'unes cançons». *Revista de Girona*. [Girona], núm. 91 (1980), p. 139-143.

4 CRIVILLÉ I BARGALLÓ, Josep. *Música Tradicional Catalana, IV. Cançons Narratives I*. Barcelona: Clivis Publicacions 2007 (Col·lecció Neuma; 25).

dues estrofes de certa irregularitat mètrica que, si bé no segueixen l'estructura habitual de corranda, presenten una temàtica, intencionalitat i funció similars.

Rituals del curs de l'any

Setmana Santa i Pasqua

En el món cristià, un moment important de l'any litúrgic és la **Setmana Santa** i la **Pasqua**. Les celebracions religioses d'aquestes dates commemoren la passió i mort de Jesús. És en aquest context que situem les *Cobles del Ram* i *El Divino*, cantades per la padrina de can Jeroni.

El Dissabte de Glòria, amb l'arribada de la Pasqua, se celebra la resurrecció de Jesús –també l'arribada de la primavera– amb el ritual de cantar caramelles. A mitjan del segle xx, a Beget hi havia dues colles: la del poble i la del veïnat de Salsars. Cada colla tenia el seu recorregut establert i el seu músic: els primers, amb en Peret de can Blanc, i els segons, amb el seu pare, Agustí; ambdós violinistes. Localitzem dos tipus de cants de caramelles: les corrandes i els goigs. Més recentment, una sardana per acabar.

Començaven la cantada amb unes corrandes de benvinguda, en què sovint aprofitaven per cantar les excel·lències de l'amo, la mestressa o la filla de la casa, si s'esqueia. A continuació, cantaven els *Goigs de Pasqua*, amb variant musical diferent a Beget i a Salsars. Després venia la capta. Quan la casa havia estat molt generosa, quan eren notòries les conviccions religioses, o bé a la rectoria, aleshores, com a propina, entonaven *El Divino*.

El que més recollien a la capta eren ous, cansalada i alguns cèntims. Sovint els convidaven a *brunyols* i vi. La cantada acabava amb unes corrandes d'acomiadament. Els cantadors es guardaven també alguna corranda per deixar en evidència, si s'esqueia, els integrants d'aquella casa que consideraven que havia estat poc generosa. Explicava Joan Bosch, "Surra-cans", que "una setmana després de Pasqua –Pasqüetes–, es trobaven els caramellaires per celebrar el que ells anomenaven el dia de la beguda, que consistia en menjar-se la cansalada que havien recollit a la capta i sobretot moltes truites, fruit de la gran quantitat d'ous recollits (...). La festa acabava

amb cançons i un animat ball de violí amb els Blanc, pare i fill”.⁵

Nadal

El cicle de **Nadal** és segurament el més ric de l'any en repertori tradicional i certament amb certa vigència fins als nostres dies: des de les formuletes per fer cagar el tió o anar a esperar els Reis, fins a les nades cantades a l'entorn del ressopó o àpat familiar i, sobretot, a la missa del gall. Hi ha cançons diverses i variades: des de les que expliquen episodis de l'evangeli, fins a les que expressen l'alegria del naixement de Jesús o escenes quotidianes dels pastors, la mare de Déu, sant Josep... Precisament en el context de la missa del gall ubiquem *Nit de vetlla*, interpretada per la padrina de can Jeroni. Per Josep Romeu i Figueras,⁶ es tracta d'una “nadalesa característica de l'adoració dels

pastors”. Aquesta variant presenta tan sols els versos estròfics de la cançó; sense els habituals que, a manera de tornada, trobem a altres variants: “la miren i fa sol” / “*kirie eleison*”.

Cançó diversa

En aquest apartat hem inclòs cançons de diversa tipologia i procedència: algunes de temàtica amorosa –*El festeig* (1/26) i *De les que es volen casar* (1/27)– o moralista –*El valerós soldat* (1/29)–.

En trobem també amb una fesomia textual i musical que ens acosta a una oralitat més recent, propera a la sardana, el cuplet, el vals o el pas-doble: *Margarida, Magaridoia* (1/28); *El pastoret* (1/24); *La cirereta* (1/25); *Les noies de Camprodon* (1/32) i *Alça, Quima!* (1/31). Aquesta darre- ra es tracta del fragment d'un cuplet de Joan Casas i Vila, “Joan Misterio” (1886-1925), amb música de Joan Viladomat i Massanas (1885-1940). Finalment, una *Cançó de segadors* (1/30) estructurada en sis temes musicals enllaçats (A, A, B, C, D, E, F) a la manera de popurri.

5 GRUP DE RECERCA FOLKLÒRICA DE LA GARROTXA. *Les cançons d'en Surracans*. Girona - Les Preses: Edicions del CCTP Marboleny, 2004.

6 ROMEU I FIGUERAS, Josep. *Les Nadesles tradicionals*. Barcelona: Editorial Alta Fulla, 1996. (Col·lecció El Pedris, (facsimil de la primera edició: Editorial Barcino, 1952).

CD 1 - Cançó llarga narrativa

01 Ara ve l'hivern (Cançó dels traginers)	02:39
En Peret Blanc, Pere Sala i Solé	
02 Un dia m'hi passejava (La pastora bonica)	04:17
En Juanito i la Teresa de can Jeroni	
03 Si se n'han cridat les guerres (La porqueirola)	12:56
La Núria Carrera	
04 Si n'eren mare i filla (Pepa dormidora o La mare i la filla)	02:41
En Samarra, Josep Prat	
05 Una cançoneta nova (El pardal)	03:18
En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera	
06 Quan a Cadis 'ribarem (Vinga, vi)	03:00
En Samarra, Josep Prat	
07 On eres ahir a la tarda? (El mariüt)	02:19
En Juanito i la Teresa de can Jeroni	
08 Quan el soldat ve de la guerra (El sodat i la pastora)	01:54
La Padrina de Can Jeroni, Roseta Molas	
09 Una cançoneta nova (Maria Anneta)	03:52
La Victòria de Can Jepet -?-	
10 El dematí de Sant Joan (El dia de Sant Joan)	02:10
En Juanito i la Teresa de Can Jeroni	
11 A on està la Pepa? (La Pepa)	02:51
En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera	
12 La mestressa i el cabrer (La mestressa i el cabrer)	01:08
En Met de Can Batlle	

13	Guerra n'hi ha alçada (Amor i aucells) La Núria Carrera	02:39
14	Quina cançó cantarem (Els contrabandistes) En Cisco de Can Batlle	03:20

Cançó relacionada amb el curs de l'any

Cicle de Quaresma i Setmana Santa

15	Ara ve el Sant Diumenge (Les cobles del Ram) La Padrina de Can Jeroni, Roseta Molas	03:39
16	I un Divino vull cantar (El Divino) La Padrina de Can Jeroni, Roseta Molas	02:30

Cicle de Pasqua

17	Els set goigs són acabats (Corrandes de caramella) En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera i en Samarra, Josep Prat	01:05
-----------	--	-------

Cicle de Nadal

18	Aquesta nit és nit de vetlla (Nit de vetlla) La Padrina de Can Jeroni, Roseta Molas	01:19
-----------	---	-------

Cançó curta

19	Les noies de Prats de Molló En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera	00:27
20	Roseret de roses blanques –corrandes– La Núria Carrera	02:01

21	A la Roca el sol hi toca La Roseta de Cal Sant	-corrandes-	00:35
22	Les noies de Molló La Roseta de Cal Sant	-corrandes-	00:32
23	Aquelles muntanyes La Núria Carrera	-corrandes-	00:47

Cançó diversa

24	Un pastoret alegre (El pastoret) En Samarra, Josep Prat		01:15
25	I un petó no va mai sol quan va de veres (La cirereta) En Samarra, Josep Prat		01:48
26	Jo en tinc una raiel (El festeig) La Núria Carrera		01:35
27	Quan un fadrí se'n va a demanar (De les que es volen casar) La Núria Carrera		02:06
28	Per nom me'n dic Margarida (Margarida, Margaridoia) En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera		01:25
29	N'hi ha un valerós soldat (El valerós soldat) La Núria Carrera		01:25
30	L'ordi con neix (Cançó de segadors) La Núria Carrera		01:29
31	Un jove fuster (Alça, Quima!) La Padrina de Can Jeroni, Roseta Molas		00:52
32	Les noies de Camprodon (Noies de Camprodon) En Juanito i la Teresa de Can Jeroni		00:39

CD 2 - Cançó llarga narrativa

La Núria Carrera

01 Si en són dos enamorats (Els dos enamorats o L'enamorada morta)	02:01
02 Si n'eren tres dallaires (Els tres dallaires)	03:54
03 Els presos n'eren trenta (Els presos)	05:00
04 Sota el pont de Lion (La dama de Lion)	05:04
05 I a París n'hi ha una dama (La dama de París)	02:53
06 Me'n fan seguir els estudis (Escriveta jolie)	06:08
07 Me n'han dada penitència (Don Lluís de Moltalbà o Don Lluïso)	04:03
08 Si n'eren tres tambors (Els tres tambors)	03:59
09 N'hi ha una cova de lladres (L'hostal de la Peira)	06:17
10 N'eren tres fadrins d'Espanya (Tres fadrins d'Espanya)	03:36
11 Quan jo n'era petitet (El soldat que ve de la guerra o L'ànima en pena)	05:31
12 Jo que en soc la més petita (La Margarideta o La cinta daurada)	03:31
13 El pare m'hi ha casada (La casada amb un vell, vellot)	02:44
14 Tinc una clavellina (La clavellina)	03:15
15 N'eren tres fadrins (Isabel o La dama robada)	03:46
16 Ara ve l'hivern (Cançó dels traguiners)	02:40
17 I una bella matinada (L'ull del bou)	01:20

BEGET: CANÇONS DE LA TRADICIÓ ORAL RECOLLIDES PER KRISTIN MÜLLER

CD1

01. Cançó dels traginers

I ara ve l'hivern, / sempre plou i neva.
Matxos que maneu / gasten gran fatxada.
Matxos van davant, / traginer darrera
i d'en tant en tant, / i un cop de botella.
Si els hi han agafat / i a la presó els menen,
si s'hi han escapat / per una finestreta.
Que ningú els ha vist, / sinó una donzella
que en prenia el sol / sota d'una era.
Ja en fa i un gros crit / i a l'escarcellera:
-I els presos se'n van, / ja en pugem la serra!
Moreu va davant, / Jordi va darrera.
Moreu se'n girà: / -Jordi, no em segueixes!
-Los peus m'hi fan mal / de dur les cadenes.
Si jo puc tornar / i en aquelles terres,
l'amor faré jo / d'aquella donzella.

Fonograma: 1965-32 (KM-05)¹ Intèrpret: En Peret Blanc, Pere Sala i Solé Recol·lectora: Kristin Müller

---

1 El codi **1965-32**, ens indica l'any de l'enregistrament i el número del fonograma en el conjunt dels 81 documents sonors digitalitzats en motiu d'aquesta edició.

El codi **KM-05**, indica el número d'aquesta mateixa cançó que correspon al treball de Kristin Müller de l'any 1966: *Liedersammlung*.

02. Pastora bonica

Un dia m'hi passejava / tot a vora d'un pont:
n'enquantri una pastora / bonica com el sol.

*Jo t'hi tingués, pastora,
jo t'hi tingués, amor,
jo t'hi tingués tancada
dins d'un jardí de flors.*

Jo amb dolces paraules / li'n demano l'amor:
-No pot ser, el gran jove, / i això no pot ser, no,
que el meu pare m'hi ha promesa / i amb un altre *aimador*-.
Quan ell sent aquestes paraules, / i en terra ne cau mort.
-Aixequeu-se, el gran jove, / no us ho prengueu tan fort
que en tinc una *meu* germana, / bonica n'és com jo.
Si ella vos hi agrada, / us casareu *tot* dos;
si ella no us agrada, / ens casarem jo i vós.

Fonograma: 1965-30 (KM-08) Intèrprets: En Juanito i la Teresa de Can Jeroni Recol·lectora: Kristin Müller

03. La porqueirola

Si se n'han cridat les guerres,
de la vila som, de la vall d'Ornera
que a la guerra s'ha d'aner,
de la vila som, de la vall d'Orner
que a la guerra s'ha d'aner,
[de la vila som, de la vall d'Orner].

[*També hi ha d'anar Don Jaume
de la vila som, de la vall d'Ornera*].
*i Don Jaume, cavaller,
de la vila som, de la vall d'Orner,
i Don Jaume, cavaller,
de la vila som, de la vall d'Orner.*

La'n deixaré a la meu mare, / que me la'n guardi ben bé.
Que la'n *tenqui* a dalt d'un *quarto* / que li ensenyi del *mitger*.
Si el *mitger* no li agrada, / la n'ensenyi de *broder*;
si el *broder* no li agrada, / no li'n faci pas fer res-.
Con Don Jaume va ser fora, / *porqueirola* la'n fan ser.
Si la'n fan ser *porqueirola* / de trenta-i-un llodriguers.
I al cap de los set *anyos* / i Don Jaume va *torner*.
En passa per la muntanya / per a veure el *bestier*,
si n'*enquantra* un *pastorillo*: / -Pastoret, bon pastoret,
pastoret, bon pastoret, / aquest bestiar de qui és?
-Aquest bestiar és de Don Jaume, / Déu lo guardi d'aquí on t'és!-.
Ja en sent una veu molt clara, / li n'apareix la muller.
-No em dirieu, bon *pastorillo*, / aquesta veu de qui és?
-N'és la muller de Don Jaume, / Déu lo guardi d'aquí on t'és!-.
Gira la brida al *xivallo*; / amb la *porqueirola* se n'*aner*:
-Déu la guard, la *porqueirola*! / -Déu lo guard, lo cavaller!
-No em diries, *porqueirola*, / de qui en són los llodriguers?
-Llodriguers són de Don Jaume, / Déu lo guardi d'aquí on t'és!
-No em diries, *porqueirola*, / si em convides del *brener*?
-No en pot ser, lo *cavallero*, / no el poria pas *passer*;
a mi em fan menjar pa de falgueres, / alguna gla per *barreger*.
Se'n ficà la mà a la potxa, / ja li'n treu del pa *blanquer*:
-Mengi, mengi, *porqueirola*, / que mengi del pa *blanquer*!
-No en pot ser, lo *cavallero*; / no m'ho tinc per *costumer*.
-*Vamos, vamos*, *porqueirola*, / i a tancar los llodriguers!

-No en pot ser, lo *cavallero*, / no és hora d'anar a tanquer.
En tinc de fer set fusades / i encara no en tinc les tres.
En tinc de fer un feix de llenya / i encara no sé on t'és-.
I amb la punta de l'espasa / li'n fa petar un 'vellaner.
Amb la fressa de la rama / li n'esquiva un llodriguer.
-Ai, trista de mi, més trista, / aquesta nit jo em moriré.
-No t'hi espantis, porqueirola, / per alguna cosa jo hi seré.
-Déu la guard, la *linda* hostessa! / -Déu lo guard, lo cavaller!
-Què hi haurà, la *linda* hostessa, / què hi haurà per mi *soper*?
-N'hi haurà perdus i *gotlles*, / un capó per *barreger*.
-Qui vindrà, la *linda* hostessa, / qui vindrà i amb mi a *soper*?
-Vagi una de les meus filles, / que de *modos* prou ne té!
-Que vi vingui la porqueirola, / que de *modos* prou ne té!
-*Vamos, vamos, porqueirola*, / *vamos* amb mi a *soper*!
-No en pot ser, lo *cavallero*, / no en pot ser lo cavaller;
em fan menjar sota la taula / com si fos un ca llebrer.
-*Vamos, vamos, porqueirola*, / *vamos* amb mi a *soper*!
-Qui vindrà, la *linda* hostessa, / qui vindrà i amb mi a *cotxer*?
-Que hi vagi la *porqueirola*, / que hi ha anat per al *soper*.
-*Vamos, vamos, porqueirola*, / *vamos* amb mi a *cotxer*!
-No en pot ser, lo *cavallero*, / no m'ho tinc per *costumé*;
em fan dormir a la *cenrera*, / com si fos un gat *cenrer*.
I en al entrar del *quarto* / vol saltar pel finestrer.
Don Jaume va ser prompte; / la sobta pel *fandiller*.
-Ai, trista de mi, més trista,
Set *anyos* que he guardat l'honra / aquesta nit la'n *perderé*!
-No em diries, porqueirola, / Don Jaume, quin senyal té?
-Té una enveja en el *pecho* / que amb allò el coneixeré!
Despulli pel costat esquerre / que amb allò el coneixeré!-.
L'endemà com va ser dia, / seu sogra la'n va *crider*.
-*Vamos, vamos, porqueirola*, / i a engegar los llodriguers!
Per no volguer-*hi* anar a dormir-*hi*, / no t'hi poràs *aixequer*.

-Hi vagi una de les vostres filles / com set anys la *meu* muller!
Si no en fossu la meu mare, / vos hi faria *penjer!*
Con ne sent aqueixes paraules, / en terra morta caigué.
I en terra caigué morta / sens *poguer-hi retorner.*

Fonograma: 1965-23 (KM-11) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

04. La Pepa dormidora o La mare i la filla

Si n'eren mare i filla,
dalt del balcó s'estan.
La filla en broda seda,
la mare en broda estam.

Ai, Pepa dormidora,
per què en dormies tant?
Tu t'hi has adormida
i als braços del galant.

La filla en broda seda, / la mare en broda estam.
Mentres n'estan *brodando* / en passen tres galants,
ja saluden la filla; / la mare ja no tant.
La filla es posa a riure; / la mare sospirant:
-De què en sospireu, mare, / de què en sospireu tant?
-Ai, filla, la meu filla, / mira, t'hi enganyaran!
-No m'hi enganyaran, mare; / que enganyadeta m'han.
I al cap de los nou mesos / en tindrem un infant
i el donarem a dida / i el farem criar set anys..

Fonograma: 1965-04 (KM-06) Intèrpret: En Samarra, Josep Prat Recol·lectora: Kristin Müller

05. El pardal

Una cançoneta nova
vos la diré, vos la diré,
del pardal quan s'acotxava
sus l'oranger, vos la diré,
del pardal quan s'acotxava
sus l'oranger.

El pardal quan s'hi acotxava / feia remor
per veure si ho sentiria / la seva amor.

La seva amor està en cambra / i no en sent res;
sinó els mossos de la casa, / els traginers.

De la finestra més alta / li'n vaig parlar:
-Les onze hores són tocadés / ves-t'hi acotxar.

-No m'acotxo pas encara, / vaig de camí;
tinc feta una prometença / i a Sant Magí.

Quan a Sant Magí vaig ser-ne, / vaig suplicar,
que em deixés tornar a mes terres / per festejar.

Fonograma: 1965-28 (KM-01) Intèrpret: En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera Recol·lectora: Kristin Müller

06. Vinga vi

Quan a Cadis *'ribarem*,
no ens faran grans arribades:
no ens faran so de tabals,
de canons i escopetades.

Vinga vi!
Quan la tropa n'és cansada,
vinga vi!

I allavores pensarem / amb els nostres pares i mares.
Els casats en les mullers, / els fadrins en les aimades.
Oh, Reina de Montserrat, / ara és hora d'ajudar-nos!
Si per cas ens ajudeu, / us vindrem a visitar-vos.
I airem amb peu descalç / per 'queixes altes muntanyes.
I dels diners que portarem / farem dir misses cantades.
Cantaran els escolans, / oi, també monjos i flares.
Cantaran els capellans, / també cantarem nosaltres.
Ara és hora, catalans, / ara és hora d'ajudar-nos!

Fonograma: 1965-08 Intèrpret: En Samarra, Josep Prat Recol·lectora: Kristin Müller

07. El mariüt

-A on t'eres ahir a la tarda,
cul brut, mal brut, mariüt,
a on eres ahir a la tarda?

-N'era al riu rentant *salade,*
bon Déu, Senyor, el meu marit,
n'era al riu rentant *salade.*

-Qui eren aquells que t'hi ajudaven? / -N'eren les meves camarades,
-Les teves camarades no porten pas calces! / -N'era que anava *retrossada*.
-Les teves camarades porten pas *mostaixa*! / -N'era el fus i la filosa.
-Les teves camarades porten pas barba! / -És que anava untada de mores.
-Si te'n refotaré per la finestra! / -Cans i gats faran la festa.

Fonograma: 1965-29 (KM-29) Intèrprets: En *Juanito* i la Teresa de Can Jeroni Recllectora: Kristin Müller

08. El soldat i la pastora

Quan el soldat ve de la guerra
ne troba una pastorel·la:

-Pastorel·la, *bon jour, bon jour*,
voleu llogar un *joli pastor*?

-Vós de pastor no en feu la *mina*, / porteu espasa i carrabina.
I al coll porteu vós un *xarpó*; / no en feu pas aires de pastor, no!
-Ni tampoc vós, la *dimusela*, / no en feu aires de pastorel·la;
sou *blanxa* com un llessamí / i les pastorel·les no són pas *aixís*.
Vols te'n venir, gentil pastora, / vols te'n venir una horeta sola?
I a l'ombreta d'un verd *joli* / floreix i no grana el romani-
La pastora s'hi és excusada / que el seu pare la n'ha cridada:
-Veni demà al dematí, / que a les onze hores jo seré aquí-
El soldat prou que hi ha anat: / la pastorel·la l'ha ben enganyat.

Fonograma: 1965-05 (KM-02) Intèrpret: La padrina de Can Jeroni Recllectora: Kristin Müller

09. Maria Anneta

Una cançoneta nova,
bé la sentireu a dir;
treta n'és d'una minyona
per ella tinc de morir.

*Tan dolça és la despedida
que tan valdria el morir,
tu robes el cor als homes
i a mi em fas penar i morir.*

Treta n'és d'una minyona / per ella tinc de morir.
Me'n priva de menjar i beure; / la nit no em deixa dormir.
I un dia l'*encontro* sola, / soleta en el seu jardí
que collia violetes / per l'amoreta i per mi.
Mentre que les en collia, / i ella llença un gran/bell sospir:
-Tres galants tinc a la sala / que tots volen el meu sí.
-Dona'ls-hi el sí Marieta / no quedis pas per a mi,
i que jo me'n *vui* fer frare, / frare d'un gros monestir.
Con ne seràs casadeta, / bé m'ho *sabaràs* a dir.
M'enviaràs una noteta, (?) / com ho passes amb el marit;
jo te n'enviaré una altra, / com ho passi al monestir-
I un dia oint la missa / i una carta veig venir;
la missa mai s'acabava / per la carta anar a llegir.
La missa s'és acabada; / jo la carta vaig llegir.
La primera ratlladeta / per l'amoreta i per mi,
la segona ratlladeta / i a dins del *quarto* entrí,
la tercera ratlladeta, / ja se'n cau a sobre el llit.

Fonograma: 1965-52/53 Intèrpret: La Victòria de Can Jepet (?) Recol·lectora: Kristin Müller

10. El dia de Sant Joan

El dematí de Sant Joan / n'és un dia d'alegria,
meu companys m'hi estan dient: / -Joan, perquè no t'hi alegres?

*Mon amor, adeu-siau,
i amb salut ens tornem veure,
ens tornem veure amb salut;
jo fadrí i tu donzella.*

Meus companys m'hi estan dient: / -Joan, perquè no t'hi alegres?
-Com m'hi alegraria jo? / N'hi han casada l'amor meva;
l'han casada lluny d'aquí, / perquè els meus ulls no la'n vegin.
l'han casada a Sant Martí, / que per mi n'és un *desterro*.

Fonograma: 1965-31 (KM-10) Intèrprets: La Teresa Vila i en Juanito, en Joan Carrera, de Can Jeroni
Recol·lectora: Kristin Müller

11. La Pepa

-A on està la Pepa / que hi estigui tant?
-N'és a la ribera / a rentar el davantal,

*Flor de lliri, lliri,
flor de lliri blau.*

per anar bonica / a la nit de Nadal.
Mentres el rentava, / passa el seu galant:
-Què hi fas aquí, Pepa, / què hi fas aquí tant?

-Rento les faldilles, / també el davantal;
per anar bonica / la nit de Nadal-
La 'gafa i la munta / i la'n puja a cavall;
la sella n'és verda / i el *silló* n'és blau.
I els carrers de Lleida / i els passa plorant:
-De què plores, Pepa, / de què plores tant?
-Ploro pels meus pares, / quan ho *saberan*,
buscaran la Pepa / i no la trobaran;
en són gent sentida, / d'això es moriran.
-Si es moren que es morin, / ja els enterraran.
Les campanes grosses, / ja les tocaran
i les campanes xiques, / les repicaran!

Fonograma: 1965-33 (KM-19) Intèrpret: En *Juanito* de Can Jeroni, Joan Carrera, amb grup de gent a l'hostal
Recol·lectora: Kristin Müller

12. La mestressa i el cabrer

La mestressa i el cabrer,
la mestressa i el cabrer
fan un joc que jo no el sé:
Mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada gaire
mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada mai.

Fan un joc que jo no el sé,
fan un joc que jo no el sé:
fan el llit i el tornen fer.

*Mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada gaire
mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada mai.*

Fan el llit i el tornen fer,
fan el llit i el tornen fer.
L'amo arriba de mercat.
*Mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada gaire
mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada mai.*

L'amo arriba de mercat,
l'amo arriba de mercat:
-Mestressa, què és això estat?
*Mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada gaire
mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada mai.*

-Mestressa, què és això estat,
mestressa, què és això estat?
-Això n'haurà estat el gat!
*Mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada gaire
mm-mm, ai-ai,
això no m'agrada mai.*

Fonograma: 1965-75 (KM-28) Intèrpret: En Met de Can Batlle Recol·lectora: Kristin Müller

13. Amor i aucells

Guerra n'hi ha açada
l'amor contra mi,
l'amor contra mi,
les forces se m'hi acaben:
m'hi cal *arrendir*.

I el cucut cantava / i a dalt del teulat,
-Tu, cucut, no *xarris* / *lo* que *ets* vist de mi,
jo t'hi *daré* panses / vespre i dematí.
I una matinada / '*sent* el sol eixit,
'llargo la ramada / per un camp florit.
La ramada és llarga; / no la'n puc regir.
Aquesta matinada / un niu *som* trobat.
al peu d'una rima / i al fons d'un prat.
Jo no sé *conèixer* / '*quets* petits *aucells*,
no sé si són cardines, / o bé passerells.
'questa matinada / trobi un amic meu,
me'n diu i m'ho conta, / me'n diu: -Amic meu!
Les teves cardines / te les casaran,
-Si es casen que es casin, / a mi res no em fan.
Si canti, que canti, / canti pas per mi;
canti per l'amor meva, / n'és molt lluny d'aquí!

Fonograma: 1965-58 (KM-04) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

14. Els contrabandistes

Quina cançó cantarem
que tots la sapiguem:
la dels *quantrabandistes!*
A Banyuls varen anar
de *tabaco* a carregar
tota una companyia.

*Com són gent que van i venen,
com són gent que venen i van;
com són gent que van i venen
i amb prou gent se'n tornaran.*

A Banyuls varen anar
de *tabaco* a carregar
tota una companyia.
I en passant a Fortià
a *luego* va picar
'*quella* malvada espia.

Com són gent que van i venen...

I en passant a Fortià
a *luego* va picar
'*quella* malvada espia.
A Figueres se'n va a anar
a trobar el capità:
-Som vist *quantrabandistes!*

Com són gent que van i venen...

A Figueres se'n va anar
a trobar el capità:

-Som vist *quantrabandistes!*

-Vós que els heu *vistos* passar,
no diríeu quants n'hi ha
que hi van de companyia?

Com són gent que van i venen...

-Vós que els heu *vistos* passar,
no diríeu quants n'hi ha
que hi van de companyia?

-Trenta-dos en som comptats
que van molt ben armats:
trabucs i carrabines.

Com són gent que van i venen...

-Trenta-dos en som comptats
que van molt ben armats:
trabucs i carrabines.

I en passant a Galliners
allí foren els quefers
amb els *quantrabandistes*.

Com són gent que van i venen...

I en passant a Galliners
allí foren els quefers

amb els *quantrabandistes*.
Capità es posà al davant:
-Minyons, anem avant,
farem carnisseria!

*Com són gent que van i venen,
com són gent que venen i van;
com són gent que van i venen
i amb prou gent se'n tornaran.*

Fonograma: 1965-45 (KM-24) Intèrprets: En Cisco de Can Batlle i grup d'homes Recol·lectora: Kristin Müller

15. Cobles del Ram

I ara ve el Sant Diumenge,
Sant Diumenge del Ram;
les taules són parades
de palmes i de rams,
de palmes i de rams.

A cada cap de taula / si n'hi havia un banc.
A un cap a hi seu Sant Pere / i a l'altre Sant Joan.
I al mig dels dos deixebles, / Jesús a hi fa un gran *plan*.
Jesús demana beure, / beure *la* hi van donant.
De sutge i (de) vinagre, / quin fel tan amargant!
Mentres Jesús bevia, / terra tremola tant!
-De què tremoles terra, / de què tremoles tant?
Ja els *hi* enviaré un càstig / que se'n recordaran:
Torrents i les fonts vives, / tots s'hi eixugaran.

Les pedres precioses / pel mig se partiran.
Les criatures xiques / que nades no seran;
al ventre de llurs mares / Jesús reclamaran.
La Verge preciosa / als peus li està plorant:
-Jesús, lo bon Jesús, / no vulgueu tant de dany,
Ja ve la *Curantena*: / la gent confessaran,
també Pasqua Florida; / la gent combregaran.
Penran el cos de *Cristo*, / perdó us demanaran.

Fonograma: 1965-07 (KM-04) Intèrpret: La padrina de Can Jeroni, Roseta Molas Recolectora: Kristin Müller

16. El Divino

I un Divino *vui* cantar,
i un Divino *vui* cantar,
del bon Déu, el ver Messies,
del bon Déu, el ver Messies.

De la mort i passió / que al Divendres Sant patíeu.
Con estàveu a dins de l'hort / i amb el cor ple d'*angonia*
N'arribaren los jueus, / amb gran ràbia i gran malícia,
i en prenen el fill de Déu; / si l'en prenen i l'en lliguen.
Quan l'han '*gut* pres i lligat / i a Pilat l'en remetien.
Pilat l'en feu assotar / i amb uns assots molt malignes.
Pilat l'en feu coronar / amb una corona d'espines.
Bon Jesús és mort en creu; / no li *facem* heretgies!
Que si heretgies li'n fem / i ens a perdre ens tiraria,
per tota una *etrenitat* / i per una eterna vida.

Fonograma: 1965-06 (KM-35) Intèrpret: La padrina de Can Jeroni, Roseta Molas Recolectora: Kristin Müller

17. Corrandes de Caramella

Els set *goïts* són acabats:
poseu ous a la cistella.

Si en teniu dels ous petits,
gardeu-los per la mainada.

Si en teniu dels ous covats,
Déu vos tregui els *uis* del cap.

Si em doneu dels ous del niu,
Déu us conservi els que teniu.

I una brasa i un tió,
bona nit que Déu nos do.

I encara que anem de nits,
no en som gent de mala vida.

Soms uns servidors de Déu
de l'humil Verge Maria.

Fonograma: 1965-82 (KM-37a) Intèrprets: En *Juanito* de Can Jeroni i en *Samarra* Recol·lectora: Kristin Müller

18. Nit de vetlla

Aquesta nit n'és nit de vetlla,
n'ha parit una donzella.
Té un infant com una estrella
i els pastors l'en van a veure.

I en el coll porten la ovella
i ens els braços la cistella
plena de fruita novella.
No en són pomes, ni en són peres;
torrons i vi bo i costelles;
tot això és per la partera,
perquè en sigui més lletera.

Fonograma: 1965-11 (KM-33) Intèrpret: La padrina de Can Jeroni, Roseta Molas Recol·lectora: Kristin Müller

19. Les noies de Prats de Molló

Les noies de Prats de Molló
totes són *tral·les*,
troben el vi bo.
Troben el vi bo,
l'aigua no gaire;
troben el vi bo
i l'aigua no.

Les nostres no són pas *aixís*:
en deixen l'aigua
per beure el bon vi,
que també els hi agrada força
i això de bon matí!

Fonograma: 1965-36 (KM-30) Intèrpret: En Juanito de Can Jeroni, en Joan Carrera Recol·lectora: Kristin Müller

20. Roseret de roses blanques - Corrandes -

Roseret de roses blanques
qui ens ho hagués hagut de dir;
tan amics com érem *antes*
i ara n'hem 'gut de renyir.

N'hem renyit perquè hem renyit,
Rosereta del cor meu;
n'hem renyit per poca cosa
fes *lo* teu, jo faré el meu.

Si la mar se tornés tinta,
les muntanyes paper blanc;
jo enviaria una carta
en el meu estimat galant.

Si la mar se tornés tinta,
les muntanyes paper groc;
jo enviaria una carta
i a l'estimat del meu cor.

Si la mar se tornés tinta,
les muntanyes paper fi;
jo enviaria una carta
i a l'amor que em fa patir.

Ja en veig baixar una barqueta,
jo la'n pugués aturar
i a dintre n'hi va el meu maco;
jo li'n pugués *dar* la mà.

Fonograma: 1965-72 Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

21. A la Roca el sol hi toca - Corrandes -

A la Roca el sol hi toca
i al Sunyer encara més.
I a Can Batlle hi toca el gralla,
a la Codina el violí.

A Can Quel la Capitana,
al Vinardell la flor del lli,
a la Farga el fangot,
al Barrancot la cua del porc.

Si voleu ballar corrandes
aneu-hi a *Cambordon*
que les ballen a les enfosques
amb el *puntier* del forn.

La Tarul·la - rul·la - rul·la,
la Tarul·la , què vol dir?
Dos pardals amb una espiga
no s'hi poden sostenir;
dos fadrins amb una noia
no s'hi saben avenir!

Fonograma: 1965-76 (KM-32a) Intèrpret: La Roseta de Cal Sant Recl·lectora: Kristin Müller

22. Les noies de Molló - Corrandes -

Les noies de Molló
són poques i mostatxudes,
con passen pel carrer
fan petar les ferradures.

Ai, noies de *Rocapruna*
no pixeu pas tant al riu
que les de Beget se queixen
que l'*aiga* els hi embruti.

Noies de Beget,
són poques i ballen bé:
tenen la panxa arrugada
com la manxa del ferrer.

Mare de Déu del Coral,
vós que sou tan coralera,
ajudeu-les a casar
les noies de La Menera.

Fonograma: 1965-77 (KM-32b) Intèrpret: La Roseta de Cal Sant Recol·lectora: Kristin Müller

23. Aquelles muntanyes - Corrandes -

Aquelles muntanyes
tan altes i fresques
que les carbasses
s'hi van adonar.

Una diada
tan assenyalada
com l'hereu Batlle
l'en va demanar.

I *con* ne foren
d'allí on t'anaren,
de la *miona*
varen preguntar.

Si els hi en digueren
que no els *coneixeren*
que la *miona*
n'és a passejar:

Minyons, girem
la cavalcada
a can Magret de Vilallonga
'nirem a dinar.

Fonograma: 1965-62 Intèrpret: Núria Carrera Molas Recol·lectora: Kristin Müller

24. El pastoret

Un pastoret alegre,
fill legítim a de Vic,
tot guardant el ramat de cabres
i en passa el temps divertit.

*Pastoret, pastoret,
pastoret, criden les dones;
pastoret, pastoret,
deixa'm el frobiolet.*

I un diumenge estant de gresca,
sense fer ni més ni més,
va fer un obligat de flauta
dels músics de Granollers.

Pastoret, pastoret...

Ara diu que les veïnes
diu que s'hi han apagat
perquè el pastoret es troba
i amb l'esturment espatllat.

*Pastoret, pastoret,
pastoret, criden les dones;
pastoret, pastoret,
deixa'm el frobiolet.*

Fonograma: 1965-09 Intèrpret: En Samarra, Josep Prat Recol·lectora: Kristin Müller

25. La cirereta

I un petó no va mai sol quan va de veres,
per això diuen que els petons i les cireres,
després d'un *ne* venen molts:
noia, si no voleu pols,
noia, si no voleu pols, no aneu a l'era.

Però qui nega un petonet quan te'l supliquen
de sorolls i de ton cor així s'explica:
jo t'estimo de debò,
nena, deixa't fer un petó;
si t'ho faig a cau d'orella sento això.

Deixa que et besi, nineta,
la cirereta de ta boqueta
i aquesta roja cirera
tan petonera, tan encisera.

Con la nit de Sant Joan n'és arribada
no hi ha noia que no estigui enamorada;
aquell jove que la vol
donar-ne per amb ell sol
per a dir-li ple d'amor a l'estimada.

Jo te dono, nena *hermosa*, i és de veres
que faria més petons que té cireres,
de *detrás* del cirerer
i quan jo no pogués més
te diria que *tu* boca me'ls tornés.

I què ha de fer una nineta
tota soleta i joveneta
i un petó per satisfeta (?)
i a la boqueta i un canalleta

Quan la nit de Sant Joan n'és arribada
no hi ha noia que no estigui enamorada;
aquell jove que la vol
vol quedar-ne per amb ell sol
per a dir-li ple d'amor a l'estimada.

Jo te dono, nena *hermosa*, i és de veres
que faria més petons que té cireres,
de *detrás* del cirerer
i quan jo no pogués més
te diria que *tu boca me'ls tornés*.

Fonograma: 1965-03 Intèrpret: En Samarra, Josep Prat Recolector: Kristin Müller

26. El festeig

Jo en tinc una *raiel*
de la primera planta,
de la flor *verdadera*
que no es pot ignorar.
I això és un ram de gràcia
que porta el festejar.

Teresa se'n diu per nom
la que el meu cor estima.
Sabríeu medecina
per un mal que jo tinc?
I això sia l'*encausa*
que sempre vaig i vinc.

Ella em passa al costat;
no em mira, ni em repara.
I això sia l'*encausa*
que la'n festegen molts.
I a mi em dona a *compenre*
que la lluna és el sol.

Si jo n'era pintor
que *sapigués* pintar-la.
La'n pintaria jo
i a dintre la *meu* cambra.
De veure la pintura
m'hi alegraria jo;
de veure l'estimada
i la *prenda* del meu cor.

Fonograma: 1965-26 Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

27. De les que es volen casar

Quan un fadrí se'n va a demanar,
una noia si li volen dar,
si li'n fan de *contesta*
que no té tal intent,
que la *miona* és jove,
i no li'n passa del temps.

La *miona* sent això,
s'aixeca i fa seva raó:
-Deixeu-m'hi casar, pare,
puix que a ne mi em ve bé;
que si no tinc vianda,
aixís no la *perderé*.

Quan el seu pare sent això,
s'aixeca i n'agafa un bastó.
En diu en a la filla,
li'n diu resoltament:
-T'hi *llevaré* la vida
si no mudes d'intent!

Cont el fadrí sent això,
s'aixeca i fa seva raó.
I en diu a ne la noia:
-I anem passant el temps
que quan ne serà hora
los dos ens casarem.

Quan el seu pare sent això
casa la filla promptament.
Pensant-se acomodar-la
li n'ha sortit al revés
Pares que en teniu filles
preneu exemple d'aquest.

Els *perdicadors*, *perdiquen*
que es casin a gust seu,
que us trenquin el respecte,
encara que no vulgueu.

Fonograma: 1965-57 Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

28. Margarida, Margaridoia

Per nom me'n dic Margarida,
he vingut de l'Empordà.
I a l'hivern teixeixo punta,
i a l'*istiu* vaig a segar:
tra-la-ra-là.

Margarida, Margaridoia,
Margarideta, Margaridó:
aquestes galtes de rosella
se te hi plau fer-t'hi un petó.

La vista baixa, mig vergonyosa;
ja li *constesta* bé un segador:
-Les roselles es malmeten,
per sempre més perden el bo.

Per la festa d'aquell poble
i a la plaça es van trobar,
tot ballant una sardana
la mà li va demanar:
tra-la-ra-là.

*Margarida, Margaridoia,
Margarideta, Margaridó;
aquestes galtes de rosella
se te hi plau fer-t'hi un petó.*

La vista baixa i, mig vergonyosa,
ja li contesta bé un segador:
-Fes-me'n un a cada galta
que jo soc la teva amor!

Fonograma: 1965-35 Intèrpret: En Juanito de Can Jeroni, Joan Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

29. El valerós soldat

N'hi ha un valerós soldat
que en vivia descuidat,
del dimoni és lligat;
ell a confessar hi anava.
Del confessor s'hi burlava,
si massa l'en *reprimava*,
l'en matava continent.

Se'n va dret en un convent,
la campaneta tocà.
Surt el pare guardià:
-Vinc per *'nar-me* a confessar!

Al saber-se, varen dir:
-En Ferriol és aquí
i l'*airan* a confessar.

Al saber-se, varen dir:
-En Ferriol és aquí!
Qui l'anirà a confessar?

En respon un frare llec:
-Si me'n deu *premissió*
d'*entenre* la confessió,
jo el voldré confessar.

Ferriol amb mi veniu
a confessar els vostres pecats,
els presents i *olvidats*,
tots us seran perdonats
si contrició teniu.

No us *volria* carregar
d'una forta penitència.
Contra el mal vulgueu obrar,
sempre n'haureu de pensar:
lo que no vulguis per tu,
no ho vulguis per un teu germà.

Fonograma: 1965-65 Intèrpret: La Núria, Núria Carrera i Molas RecoHlectora: Kristin Müller

30. Cançó de segadors

L'ordi *con* neix
quin orgull que gasta;
cap dels tres mesos
se'n puja a l'asta.

L'ordi *con* neix
quin orgull que gasta;
cap dels tres mesos
se'n puja a l'asta.

I els segadors esperen
molar les falcilles.
Si n'esmolen els volants
per a segar les espigues.

Els segadors quan seguen
amb aquests *rayos* de sol
ja esperen les deu hores
que n'és de llur consol.

N'han tocat migdia,
se'n posen a dinar.
Al *detrás* d'un *cavalló*
quina xefla hi fan petar,
hi fan petar, hi fan petar!

N'han tocat la una,
el corn *ne* sona
i els segadors s'alcen:
-Tornem-hi, tornem-hi una estona!

La *paia* ja tremola
com aquell que s'hi en fes vent.
Les espigues s'espanten
de veure tanta gent.

I ara el sol se'n va a la posta;
les garbes s'han de lligar,
s'han de lligar, s'han de lligar.

Quina lletra, quina lletra,
quina lletra: ningú riu! (?)

Se'n pot molt ben explicar:
que el que no porti volant
ja mai pot anar a segar.
I a segar! I a segar!

Fonograma: 1965-59 Intèrpret: La Núria, Núria Carrera i Molas Recolectora: Kristin Müller

31. Alça Quima!

Un jove fuster
que està al meu carrer
de veres m'estima;
sols de veure'm tan primeta,
li faig perdre la xaveta.
Me'n diu amb raó:
-Sembles un llistó
de fusta molt bona!
I quan d'amor se inflama
me'n fa festes i s'exclama:

-Quima, bella Quima!
Ets més prima que una llima,
tu ja saps que te s'estima,
bella Quima:
Sant Josep ja ho veu ben clar
que el ribot hi va passar.
Quima, Quima!

Quima, no siguis tan adusta,
mira que un home no és de fusta:
Sant Josep ja ho veu ben clar
que el ribot hi va passar.
Quima, Quima!

Fonograma: 1965-78 Intèrpret: La padrina de Can Jeroni, Roseta Molas Recol·lectora: Kristin Müller

32. Les noies de Camprodon

Les noies de Camprodon
gasten pretensions,
pensen ser molt guapes.

Quan veuen un pagès
no li'n diuen res;
li fan mala cara.

Quan veuen un senyoret
que en porti barret
i sabata baixa.
I mitjons de fer patir,
ai, sí!
I corbates de crespó,
ai, no!

Ai, quin neguit,
quin neguit
no trobar marit!
Ai, quin consol,
desconsol
no trobar qui em vol.

Ni fent l'ullet,
ni portant barret,
he pogut trobar
qui decidit
un anell al dit
em volgués posar!

Fonograma: 1965-34 (KM-31) Intèrprets: La Teresa Vila i en *Juanito*, Joan Carrera, de Can Jeroni
Recol·lectora: Kristin Müller

01. Els dos enamorats o L'enamorada morta

Si en són dos enamorats
a punt de donar-ne el sí.
Set anys ha estat sense venir;
ja en trob l'amor sepultada.

Ja en *'gafa* la guitarra, / a la sepultura se'n va.
Quan t'és a la sepultura, / ja en comencen a tocar.
— Desperta, tu, amor meva, / que n'és hora de bon cor!
— Si em diguessis tu qui *eres*, / també t'ho diria jo.
— Soc aquell amor passada / que te'n venia a buscar.
— Si em veies desfigurada, / de por et faria *assustar*.
— A mi no m'*assustaries*, / ni por *tinria* de tu;
encara que hagués de venir-hi / dins la sepultura amb tu.
— Baixant a baix de la porta (?) / trobaràs un cabell, amat,
el gafes i te l'emportes; / el *tenes* ben reservat.
Al cim de la pedra *endaurada* / tres lletres t'hi *vui* escriure:
que el qui en viu enamorat / sense l'amor no en pot viure.
I el qui en viu enamorat / tres coses ha de menester:
enteniment i memòria, / *dessimular*-ho també.

Fonograma: 1965-16 (KM-03) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

02. Els dallaires

Si n'eren tres dallaires
que en dallaven un prat,
n'hi ha una polla rossa,
petita i bonica,
els *hi'n* porta l'esmorzar,
petita com va.

N'hi ha una polla rossa, / els *hi'n* porta l'esmorzar.
De tan lluny com la'n veuen / se'n posen a xiular.
—Xiuleu, xiuleu, dallaires, / jo us *pòrtic (portoc)* l'esmorzar!
I el més petit dallaire / ja no en pot esmorzar.
—Què en té el petit dallaire / que no en pot esmorzar?
Que si en té mal d'*amores*, / o mal del festejar?
—Jo no en tinc mal d'*amores*, / ni mal del festejar.
N'hi ha una polla rossa / a mi em fa morir i penar.
Jo en *vui* dir en al seu(s) pare(s) / si me la'n vol (volen) donar (dar);
que si no me la'n donen, / jo la'n faré robar;
pels Miquelets d'Olesa, / o bé els de Puigcerdà,
que si aquests no hi abasten, / i d'altres n'hi haurà!

Adeu-siau, petiteta,
color d'una rosa tens.
I a qui en té color de rosa,
no li'n falten pretendents!

Que si aquests no hi abasten, / i d'altres n'hi haurà!
I al baixant de l'escala / n'*enquantra* el seu germà:
—I on vas, germana meva? / Que t'hi van a enganyar!
—Els miquelets d'Olesa / m'hi venen a buscar (cercar);
tinc vint-i-cinc camises, / me les *vui* emportar.

*Adeu-siau, petiteta,
color d'una rosa tens.
I a qui en té color de rosa,
no li'n falten pretendents!*

Fonograma: 1965-67 (KM-17) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

03. Els presos

Els presos n'eren trenta,
tots trenta a la presó,
ells canten i s'alegren,
la vida mia
dictant una cançó,
la vida amor.

Els canten i s'alegren, / dictant una cançó.
La filla del rei se'ls escolta / *detràs* del seu balcó.
Els presos se'n *talaien* / retarden la cançó.
—Canteu, canteu, los presos / no quedeu per mi, no!
—Com cantarem, senyora? / No en podem de tristor;
demà és un sant dissabte / (que) ens (hi) han de penjar a tots!
—Jo en vull dir *en* el meu pare, / si m'hi *volrà* fer un do.
Ai, pare, lo meu pare, / un do us *demànoc* jo.
—Ai, filla, Margarida, / quin do voldries tu?
—Ai, pare, lo meu pare, / les claus de la presó!
—Ai, filla, Margarida, / '*quet* do no l'hauràs, no!
Demà és un sant dissabte / que els (hem) hi han de penjar a tots!
—Ai, pare, lo meu pare, / no en pengeu l'*aimador*!

—Ai, filla, Margarida, / quin è el teu *aimador*?
—Ai, pare, lo meu pare, / el més petit de tots.
—Ai, filla, Margarida, / serà el primer de tots.
—Ai, pare, lo meu pare, / pengeu-m'hi a mi i tot!
Tota la gent que hi passin / diran: —Déu te perdó!
Déu te perdó, Margarida, / tu i el teu *aimador*!

Fonograma: 1965-17 (KM-25) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

04. La dama de *Lion*

Sota el pont de *Lion*
la lluna hi clarejava;
no è la lluna, no,
Caterina que hi rentava:
la dolça dama de Lion.

No è la lluna, no, / Caterina que hi rentava.
N'han passat tres galants, / la n'han *assaludada*:
Respon el més grandet: / —Valga'm Déu, quina dama!
Respon el mitjancer: / —Jo la tingués en cambra!
Respon el més petit: / —Voleu callar, xerraires:
que si fadrina n'és, / ben serà *marmunada*;
que si casada n'és, / serà garrotejada!
Seu sogra n'és a l'hort, / tot això s'escoltava.
Se'n va a trobar el seu fill / que n'és a la llaurada.
—No en diries, el meu fill, / Caterina, on t'és ara?
—Caterina és al riu / que renta la bugada.
—No l'ha rentada, no, / tota jo la'n som rentada;

menos un llençol, o dos, / que el sabó m'hi faltava.
Ja se'n deixa estar els bous / i en 'gafa l'aguiada.
La'n 'gafa per un braç / per morta l'ha deixada!
Caterina, l'amor, / al llit se n'és anada.
Seu sogra hi ha anat: / —Com ets tan delicada?
Per un petit bufetó / al llit te n'ets anada!
—Això no és bufetó, / ni tampoc bufetada;
Desbrigueu-ne el llençol / i també la flassada,
i en aquí veureu / la sang com es regala!
—Caterina, l'amor, / quin testament fas ara?
—(El) testament que jo faig, / del magall i la pala:
el meu marit penjat, / la sogra *escortada*.
I el (meu) vestit bo, / dareu a la criada;
i tot lo de més, / torneu-ho tot a casa.

Fonograma: 1965-61 (KM-21) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

05. La dama de París

I a París n'hi ha una dama,
n'és bonica com el sol;
té la cabellera rossa
que li arriba als talons.

I adió,
Anna Maria,
robadora de l'amor
i adió.

Té la cabellera rossa / que li n'arriba als talons.
Seu mare la'n pentinava / amb una pinteta d'or.
Seu tia li'n fa les trenes; / els cabells d'en dos en dos.
Cada trena una perla, / cada perla un anell d'or.
Son germà se la mirava / i amb un *ui* molt piadós:
—No en fóssim germans, Maria, / ens casaríem tots dos!
Se'n *'gafen mano per mano* / a missa se'n van los dos.
A l'entrar-ne de l'*iglésia* / els *altans* relluen tots.
Capellà que en diu la missa, / n'ha perduda la lliçó.
Con ne diu Dominus vobiscum: / —Quina dama que (en) veig jo!
L'escolà que la'n servia / diu: —Per mi la'n *volria* jo!
Ai, les monges que al cor canten, / totes criden: —Què és això?

Fonograma: 1965-21 (KM-07) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

06. *Escriveta jolie*

[Quan n'era petiteta,
escriveta jolie,]
me'n fan seguir els estudis
per *apenre'n* de llegir.

I el mestre que m'ensenya / *'namorat* s'és de mi.
Me'n diu a cau d'*oreia*: / —Noia, et vos casar amb mi?
—Jo en som massa xiqueta, / no sabia servir.
—Tu faràs com les altres / *com* m'hi veuràs venir.

Escriveta *galana* i *escriveta jolie*.
Escriveta *galana*, la *flor de getsamí*.

—Tu faràs com les altres / *com m'hi veuràs venir.*
Pararàs taula *blanxa*, / del bon pa i del bon vi.
Petita l'han casada, / *l'escriveta jolie.*
Petita l'han casada, / sol no s'hi sap vestir.
Seu marit l'ha deixada / per deixar-la engrandir.
—Mare, la meva mare, / *gordeu l'escriva jolie.*
Gordeu-m'hi bé, l'escriva, / l'escriveta jolie.
Seu marit va ser fora; / rei muero se l'emporté.
Rei *muero* se l'ha enduta / *en a l'escriva jolie*
I al cap de los set *anyos* / seu marit va tornar:
—Què n'heu fet de *l'escriva*, / de *l'escriva jolie*?
Què n'heu fet de *l'escriva*? / No l'en veig per aquí!
—Rei *muero* se l'ha enduta / *en a l'escriva jolie.*
—Me'n deu *llecència*, mare, / en busca de *l'escriva jolie*?
—Ves-te'n, ves-te'n en busca / de *l'escriva jolie.*
Ja se'n vesteix de pobre, / de pobre pelegrí.
Se'n va d'en porta en porta / en busca de *l'escriva jolie.*
Se'n va al *palacio* del rei moro; / *escriva* va baixar a obrir:
—Vol fer caritat, senyora, / *en el pobre pelegrí*?
—Torneu demà, el bon home, / torneu demà al matí,
que jo seré mestressa / del bon pa i del bon vi.
Rei *muero* se l'escolta / *en a l'escriva jolie*:
—Fes-li caritat, *escriva*, / *en el pobre pelegrí*!
Fes-li caritat, *escriva*, / del bon pa i del bon vi!
Mentres el pelegrí en bevia, / *escriva* en fa un gros sospir:
—Què en sospireu, senyora, / què en feu aquest sospir?
—I, ai, pelegrí, el bon home, / vós sou el meu marit!
—Si en vols venir, *escriva*, / te'n vols venir amb mi?
—Ai, pelegrí, el bon home, / ja en fòssim pel camí!
Baixeu baix a la quadra, / *selleu* el millor rossí.
Jo ja me n'*airé* al quarto / i a *penre*'n de l'or fi.
Ella d'or si en va *penre* / *hasta* que el cor li'n va dir.

Rei *muero* se'n talaia; / *escriva* en va haver fugit.

—No me'n reca l'*escriva*, / ni tampoc el rossí;

lo que porta a la falda / i els anellets al dit.

Fonograma: 1965-18 (KM-16) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

07. Don Lluís de Montalbà o Don Lluïso

[La vida de les galeres / és molt llarga de contar.]

Me n'han dada penitència: / tres dies del mar passar.

Com n'anava prou de pressa, / amb tres hores el vaig passar,
amb tres hores el vaig passar.

Me'n vaig casa la *meu* tia: / la tia de Montalbà.

—I amb un peu tustí la porta: / —Hola, hola, aquí qui hi ha?

—*Don* Lluís, senyora tia, / *don* Lluís de Montalbà.

No em diríeu, la *meu* tia, / la meva mare què en fa?

—La teva mare, Lluïso, / soterrada n'és temps ha.

—No em diríeu, la *meu* tia, / i el meu pare quina en fa?

—I el teu pare, Lluïso, / pres dels moros n'és temps ha.

—No em diríeu, la *meu* tia, / la meva esposa què en fa?

—La teva esposa, Lluïso, / s'hi és tornada a casar.

—No em diríeu, la *meu* tia, / i en a quin carrer s'està?

—I al carrer d'Argenteria, / al portal més prop del mar.

—Ai, baixeu-m'hi la guitarra, / la que en solia tocar;

m'aniré tocant *cantando*, / a veure si em coneixerà...

I al primer cop de guitarra / *don* Joan s'hi despertà:

—Desperta't, *donya* Maria, / sentiràs un *bel* cantar!

Jo no sé si és cant d'àngels / o els peixos dintre la mar.

—Ai, això no és cant d'àngels, / ni els peixos dintre la mar;
això són les amors primeres: / no es poden *desolvidar*.
—Si això són les amors primeres, / prompte els aniré a matar!
—Si tu mates *don* Lluïso, / amb mi hauràs de començar!
No en passà l'espai d'una hora: / *donya* Maria finà;
no en passà l'espai d'una altra: / *don* Lluïso mort està.

Fonograma: 1965-68 (KM-13) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

08. Els tres tambors

Si n'eren tres tambors,
venen de finir la campanya.
Si n'eren tres tambors,
venen de finir la campanya,
rau-rau
venen de finir la campanya,
rau-rau-pataplau.

I el més petit de tots / porta un ram de rosetes.
Filla del rei francès / se n'ha (n'és) enamoradeta.
—Tambor, el bon tambor, / m'hi *volríeu* dar una rosa?
—*Estes* roses les *vui*, / les *vui* per *pendre* esposa.
—Tambor, el bon tambor, / demaneu-ho *en* el meu pare.
Si el meu pare us l'en *don* / serà ben donadeta.
—Quin grau *ne tenes* tu / per casar-te amb la *meu* filla?
—Els graus que jo ne tinc: / la caixa i les *baguetes*!
—Tambor, el bon tambor, / ves-te'n d'aquestes terres;
que si cas no te'n vas, / te'n declaro la guerra!

—Ai, Rei, *lo* senyor Rei, / en tinc per mi defensa:
tres mil homes tinc en camp; / per mi tots *ne peleien*.
Si aquests no n'hi ha prou, / *hi* enviaré el meu pare!
—Tambor, tambor, tambor, / qui n'és el vostre pare?
—El meu pare si n'és / el rei de Portugal.
El rei de Portugal, / també *de Inglaterra*.
—Tambor, el bon tambor, / casa't amb la *meu* filla!
—Ai, rei lo senyor Rei, / no n'és pas prou *jolie*
perquè en el meu país / n'hi ha pla de més *jolies*.

Fonograma: 1965-55 (KM-12) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

09. L'hostal de la Peira

N'hi ha una cova de lladres, *olà*,
se'n varen a pactar,
se'n varen a pactar.
El un en diu a l'altre: *olà*,
—On t'*airem* a robar? *olà*,
—On t'*airem* a robar?

I a l'hostal de la Peira / que prou diners a hi ha.
Se'n vesteixen de dama, / cap allà se'n varen anar.
—Ai, amo, lo nostre amo, / dames voleu allotjar?
—Si n'hem allotjades d'altres, / bé us hi podrem allotjar!
—Ai, amo, lo nostre amo, / què hi haurà per sopar?
—Hi haurà perdus i *gotlles*, / un capó per barrejar.
Quan les dames són tipes, / parlen de descansar.
—*Gafa'n* el llum, criada, / ves-les a acompanyar
i a la cambra més alta / o la de més enllà.
La criada és tan *tuna*; / pel forat de la clau les espia:

10. Tres fadrins d'Espanya

N'eren tres fadrins d'Espanya,
venen de finir la campanya.

De lluny, de lluny veuen venir
ai, la filleta del rei Plasí.

*De lluny, de lluny veuen venir
ai, la filleta del rei Plasí.*

—I a n'on vas manta filleta, / a on te'n vas al bosc soleta?

—Galant, galant, no toquis mon cor; / t'hi donaré una *bague en or*.

—*Bague en or* i ton *corsage* / restarà dintre la *boscage*.

Quina una se'n varen pensar; / d'anar la nena a matar.

D'aquí on l'han enterradeta / n'hi ha eixit una violeta.

—I a on *mon airem* a allotjar? / —Ai, a l'*oberge* de Perpinyà.

Ne *irem* a casa de Nerostes, / a casa de la filla morta:

—Ai, hostaler de Perpinyà, / tres *bels* infants volem allotjar?

—Bon Déu, bé n'hem allotjat d'altres, / bé us hi '*llojtarem* a vosaltres!

I el més petit de la colla / i *aluego* va *volguer* pagar.

Si se'n fica la mà en *bolsa* / *baga en or* li'n cau en sostre.

L'hostaler va ser el primer, / la *baga en or* va *recolliguer*.

—Quina *bague en or* tan *jolita* / *ressembla* a la de ma filla!

Fonograma: 1965-27(KM-27) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

11. El soldat que ve de la guerra o L'ànima en pena

Quan jo n'era petitet,
petitet jovenet, tendre;
jo soc enfundat l'amor
i amb una *hermosa* donzella.

I a l'edat *del* catorze anys, / casar-m'hi volia amb ella.
Seus pares no han volgut / perquè jove i massa tendra.
I puix que Déu va *volguer* / (que) el rei n'ha cridades guerres.
Jo també me'n soc anat / i a servir set anys la guerra.
I a setze anys era tinent, / als disset tinent de guerra.
A divuit era capità / i als dinou ja n'era alferes.
I als vint com a coronel, / però el meu cor mai s'hi alegra.
I puix que Déu ho volgués / que el rei ne plegués les guerres.
I *aixís* com Déu ho ha volgut, / el rei n'ha plegat la guerra:
—Cada un s'en tornarà, / cada u a les seves terres:
els casats amb les mullers, / els fadrins amb les donzelles.
Jo també me'n som tornat, / me'n som tornat amb la meva.
Ja me'n baixo carrer avall, / dret a casa seva anava.
Con ne som a mig carrer, / senti (sento) que en toquen a missa.
Jo també me'n soc anat / per oir la santa missa.
N'enquantro la dolça amor / i a la porta de l'*iglésia*,
amb els rosaris a les mans / i amb els *uis* baixos en terra,
amb una estrella que en té al front / i amb allò la'n vaig *conèixre*.
Li'n dic: —Déu la guard, l'amor, / casada, *viuda* o donzella?
—Casadeta no en som, no, / però del cert que en som promesa;
som promesa amb un galant / que és molt lluny d'aquestes terres.
Som promesa amb un galant / que ell per mi bé en passa pena.
Jo també en passo per ell, / som fetes moltes promeses:

som promès de portar dol / un any o catorze mesos,
som promès d'anar molt lluny / a veure una santa molt vella.

—I el galant que vós teniu / no l'en teniu tan lluny, no,
l'en teniu vós en presència!

Ja se'n *'gafen* per la mà: / —*'Nem* a complir aquestes promeses
i després ens casarem; / que nostres pares no ho [vulguin.]

Fonograma: 1965-24 (KM-15) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

12. La Margarideta o La cinta daurada

[Totes les Margaridetes
s'hi volen casar aquest any,]
jo que en soc la més petita
n'hauré d'esperar un altre any.

Jo que en soc la més petita / n'hauré d'esperar un altre any.
Tinc el galant a la guerra, / no sé si me'l mataran.
Si me'l maten, que me'l matin; / petita ànsia em donaran.
Trec el cap a la finestra / i a dins França estic mirant;
veig venir cavalleria / i el meu galant va davant.

Sota de l'aulivera, auliva,
sota de l'aulivera, un ram.

Veig venir cavalleria / i el meu galant va davant.
Jo li'n porti una cadira / per baixar-ne de cavall.
—Déu la guard, la Margarida! / —Déu lo guard, lo *don* Joan.
Què en porteu d'aquelles terres / que hi heu demorat tant d'anys?

—Vos en *pòrtic* unes joies, / no sé si us agradaran:
no en són ni d'or, ni de plata, / ni tampoc de diamant;
sinó una cinta daurada, / no l'han fet els cristians;
sinó un *muero* i una *muera* / que hi han treballat set anys,
sense fer-ne mai cap festa, / sinó les més *prencipals*:
l'una n'és Pasqua Florida, / *Santcogesma* i Nadal.

Fonograma: 1965-66 (KM-14) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

13. La casada amb un vell, vellot

El pare m'hi ha casada
la setmana passada
amb un *vei*, *veiot*,
que no el *vull* ni m'agrada;

n'és borni d'un *ui* / i coix d'una cama.
No en pot pujar *en* el llit / que no hi hagi una escala,
una cadira, un escambell / i encara no hi abasta!
Li'n foto (venti) cossa al cul: / —Puja en nom del diable!
Quan l'en tinc a dintre el llit, / les puces el pessigaven.
L'en '*gafo* a bell braçat; / a vora del foc *lo* porto ara.
Con el tinc vora del foc, / el gat l'esgarrapava.
L'en '*gafo* a bell braçat; / al carrer *lo* porto ara.
Quan el tinc al carrer, / els gossos el mossegaven.
L'en '*gafo* a bell braçat; / vora del riu *lo* porto ara.
Quan el tinc vora del riu, / l'*aiga* se l'emportava.
Ell baixa riu avall; / jo riu amunt pujava.
Pugí al cim d'un roc / per veure com nedava:

ne reganya unes dents / amb un ca de ramada.
Em volia posar a plorar / i el riure m'escapava.
Em volia posar de dol; / m'hi soc posat de gala.
Vaig amb el campaner / per fer tocar les campanes.
El campaner és prou boig; / en toca una guitarra.
Ens posem a ballar, / en ballem una sardana.
Si n'hem ballat un ball / a la moda francesa;
si n'hem ballat un altre / i a l'empordanesa.

Fonograma: 1965-71(KM-27) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

14. La clavellina

Tinc una clavellina / molt regalada està,
al dematí me'n llevo / la'n baixo a regar.

*Que de verd n'era verd,
la fulla d'aulivera.
Que de verd n'era verd,
la flor del julivert.*

*Mentres que la'n regava / i un jove va passar:
—Déu-la guard, l'hortalana / voleu llogar hortalà?
—El pagès que no sembla / mosso no pot llogar.
—M'hi volríeu dar una rosa / d'aquest roser que hi ha?
—Preneu-se'n tres o quatre, / tantes com n'hi haurà.
—Jo no en vui sinó una / de les millors que hi ha:
l'amor de l'hortalana, / si me la'n voleu dar!
—L'amor de l'hortalana, / promesa n'és temps ha*

amb un de Barcelona; / no sé si tornarà.
Que si cas que ell no torna / per ben vostre serà.
Ai, jo, per falla d'altres, / no m'hi vull pas casar!
I a l'horta de mon pare / un taronger n'hi ha,
carregat de taronges / que altra fruita no hi ha.
Ja en dic a *en* el meu pare, / per *con* les collirà;
ell me'n fa de contesta: / —Quan la saó hi serà!
La saó és arribada, / jo me n'hi vaig anar,
pugí d'en branca en branca / i al cim no vaig pujar.
En culli les madures; / les verdes deixo estar.

*Que de verd n'era verd,
la fulla d'aulivera.
Que de verd n'era verd,
la flor del julivert.*

Fonograma: 1965-70 (KM-09) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

15. Isabel o La dama robada

[N'eren] tres fadrins
de la Valentona,
baixen a l'Empordà:
robar una minyona.
Ai, robar una minyona.

Con ne són allà, / les portes són closes;
tot tustant, tustant, / les portes se n'obren.
Si l'*enquantren* sola, / sola que es pentinava;

la pinteta és d'or, / l'escarpidor és de plata:
— Diries, Isabel, / teu pare i la *teu* mare!
— N'han anat a l'Urgell, / m'hi veuran casada
i amb un *vei*, *veiot*; / no el *vui* ni m'agrada.
— Diries, Isabel, / si en vos ser robada?
— Robada *vui* ser jo / si el lladre m'agrada!
— Sota del balcó, / veuràs la cavalcada:
són trenta de peu; / de cavall, quaranta.
Sobre un *xivall* blanc / si la n'han muntada
i amb un *manteu* blanc / la n'han abrigada.
Con són un tros enllà / *enquantren* el seu pare:
— I on t'aneu, minyons, / amb aquesta dama?
— Aquí baix l'Empordà / ens a l'han regalada!
En un tros més enllà / *enquantren* la *seu* mare:
— On vas, Isabel, / on vas, desgraciada?
— I amb aquests minyons / que m'hi han robada!
— Baixa, baixa, Bel, / *tornem-se'n* a casa!
Respon un dels criats: / — Bé en serà *gordada*!
En un tros més enllà, / la Bel sospirava:
— Què en sospires, Bel, / què en sospires ara?
— Tinc que sospirar / la vida de casa:
per dinar capons, / per sopar pollastres;
i a casa el bon vi / i de la bona aigua.
— No en sospiris, Bel, / mateix serà a casa:
per dinar algun *ai*; / sopar una ceba agra.
Con no en *tindràs* vi, / n'auràs de beure *aiga*,
de casa a la font / n'hi ha una diada;
de la font a casa, / n'hi compten una altra.

Fonograma: 1965-22 (KM-18) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recolector: Kristin Müller

16. Cançó dels traginers

Ara ve l'hivern,
sempre en plou i neva,
pobres traginers
que van de carrera.

Matxos que maneu / gasten gran fatxenda;
porten davantal, / manteta i coberta.
Si els han agafat / i a la presó els menen.
Si s'han escapat / per una finestra,
que ningú no ho veu, / sinó una donzella
que en prenia el sol / al *fonse* d'una era.
N'ha fet un gran crit / (*a*) *ne l'escarcellero*:
—Els presos se'n van, / ja en passen la serra!
Moreu va davant, / Jordi va *radera*.
Moreu se girà: / —Jordi, no (en) segueixes!
—No (en) puc caminar, / ni trepitjar en terra.
I els peus m'hi fan mal / de dur les cadenes;
grillons en els peus / i a les mans cadenes.
Si jo hi pogués tornar / i en aquelles terres,
faria un amor / *de una* donzella.
que en prenia el sol / al *fonse* d'una era.
N'ha fet un gran crit / (*a*) *ne l'escarcellero*:
—Els presos se'n van, / ja en passen la serra!

Fonograma: 1965-69(KM-05) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recl·lectora: Kristin Müller

17. L'ull del bou

I una bella matinada
m'estava jo al llit tot sol,
trec el cap a la finestra:
senti cantar l'ull del bou.

*Lai-tru-tru,
tru-la-rà, la-tru-la.
Lai-tru-tru,
tru-la-rà, lai-trum.*

Trec el cap a la finestra: / sento cantar l'ull del bou.
I en 'gafo l'escopeteta, / vaig a matar l'ull del bou.
Li'n tiroc escopetada: / ja el tinc de *penxa* al sol.
N'és tan bella bestiassa; / no el puc portar jo tot sol.
Vaig a casa dels meus pares / i a buscar el parell *del* bous
i les cadenes de ferro / per *rossegar* l'ull del bou.
Vàrem fer grossa festassa, / vàrem sopar vint-i-nou.
La criada que teníem, / mai coneix *con* ne té prou
i els convidats que teníem / varen cagar en els llençols.

Fonograma: 1965-74 (KM-26) Intèrpret: Núria Carrera i Molas Recol·lectora: Kristin Müller

BIBLIOGRAFIA

ARNELLA, Jaume. *Les cançons de Beget*. Barcelona: La Maneta (segona època), 2001 (llibre + CD).

BLASCO, Artur. *A peu pels camins del cançoner*. Volum III: *Cançons del Ripollès i de la Garrotxa*. Arsèguel: Fundació Privada Artur Blasco per a la recerca i divulgació de la cultura tradicional i popular del Pirineu, 2006.

DOMÈNECH I MONER, Joan. *Beget i la seva rodalia*. Girona: 1987.

EL SAC. *Quaderns de cançó, núm. 4. Beget*. Barcelona: El Sac de Cançons, 1977.

GRUP DE RECERCA FOLKLÒRICA DE LA GARROTXA. *Les cançons d'en Surracans*. Les Preses: Edicions del Cercle de Cultura Tradicional i Popular Marboleny, 2004 (llibre + CD).

ROSELL I MARTÍ, Amadeu. *Pere Sala, en Peret Blanc de Beget - Tonades de violí i cançons*. Girona: Amadeu i Cia, 2012.

ROURA, Jordi; Tomàs, Francesc. *Repertori de violí: Peret Blanc de Beget*. Barcelona: Centre de Recursos i Documentació de Folklore Vila de Gràcia, 1992.

HEMEROTECA

CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. «Al vol d'unes cançons». *Revista de Girona* [Girona], núm. 91 (1980), p. 139-143.

DOMÈNECH I MONER, Joan. «El cançoner de Beget». *Som* [Girona], núm. 50 (1984), p. 26 i 27.

—«Pere Sala i les cançons de Beget». *Som* [Girona], núm. 54 (1984), p. 24-27.

—«Divagació a l'entorn d'unes partitures». *Som* [Girona], núm. 104 (1989), p. 8 i 9.

GARCIA, JOSEP; MASSIP, Albert. «Els darrers músics sense solfa de l'Alta Garrotxa». *Revista de Girona* [Girona], núm. 316 (2019), p. 34-37.

PLANAGUMÀ I NOGUÉ, Teresa. «Penúltimes notes de Beget». *Gra de Fajol* [Olot], núm. 2 (1980), p. 29-35.

ROSELL I MARTÍ, Amadeu. «Pere Sala i Solé, en Peret Blanc». *Caramella* [Tramús, Carrutxa, Solc], núm. 3 (2000), p. 38-40.

DISCOGRAFIA

ARNELLA, Jaume. *Les cançons de Beget*. Tram/GMI Records, 2001 (CD).

—*Les cançons del Pont de les Formigues*. Tram, 1999 (CD).

—COR SARABANDA. ... *i que canten primavera*. Cor Sarabanda, 2018 (CD).

BLASCO, Artur. *Canten els vells del Pirineu*. Auvi, 1982 (LP).

—*Rosa vermella, rosa galant. Parles, cançons i cantarelles*. Audiovisuals de Sarrià, 1989 (6 LP).

—*Trobada amb els acordionistes del Pirineu. Arsèguel*. Auvi, 1984 (LP).

BRUEL. *Pomell de tonades, cançons i follies recollides a peu de marge*. Autoedició, 2008.

—*Ball a dos*. CK Music, 2010.

—*Bres*. CK Music, 2012.

CLAU DE LLUNA. *Cercle de gal·la*. Sonifolk, 1992 (casset, CD).

—*La punyalada*. Audiovisuals de Sarrià, 1997 (CD).

CORRANDES SÓN CORRANDES. *Lligadetes amb un fil*. Temps Record, 2017.

—*Si voleu ballar corrandes*. Temps Record, 2018.

CRESCENDO. *Al temps de la sardana curta*. Terra Nostra, 1991 (LP).

EL PONT D'ARCALÍS. *Aigua, més aigua*. Discmedi, 2005 (CD).

—*Balls i cançons del Pirineu*. Tram, 1998 (CD).

—*Del Pirineu estant*. Discmedi, 2003 (CD).

—*Pirineus*. Discmedi, 2001 (CD).

EL TIL·LER; ESBART MARBOLENY. *Dansa d'Arrel tradicional*. Audiovisuals de Sarrià, 2001 (CD).

EL TIL·LER. *Folk Jove*. Tram, 1994 (CD).

—*Tradicionàrius'93*. Tram, 1993 (2 CD).

ELS D'EN SAMARRA. *Bandolers, bandits i lladres de camí ral*. Ars Harmonica, 2002 (CD).

FORTABARREJA. *La vergonya era verda i se la va menjar un burro*. Formulafree, 2005 (CD).

GIL, Miquel. *Orgànic*. Sonifolk, 2001 (CD).

GRUP DE RECERCA FOLKLÒRICA DE LA GARROTXA. *Les cançons d'en Surracans*. Anmi Records, 2004 (CD).

KEPA JUNKERA. *Fok*. Satélite K, 2017 (2 CD).

LES VIOLINES. *O què?*. Discmedi, 2000 (CD).

ORQUESTRINA GALANA. *Ball amable* (LP). Edigsa, 1983.

—*Orquestrina Galana*. Edigsa, 1982 (LP).

ROSELL, Amadeu. *Pere Sala, en Peret Blanc de Beget - Tonades de violí i cançons*. Amadeu i Cia, 2012 (CD).

SA COBLA. *Si no vols pols no vagis a l'era*. Tecnosaga, 2000 (CD).

SOLISTES DE LA COSTA. *Balla'!*. Tram, 1995.

TERCET TRESET. *Música per ballar*. Apolo Records, 1981 (LP).

Tradicionàrius '99. Homenatge a Peret Blanc. Tram, 1999 (3 CD).

TURURUT BONAIGUA. *Ball de pagès*. Edivox, 2000 (CD).

URBÀLIA RURANA. *Tradicionàrius '94*. Tram, 1994 (2 CD).

VILÀSIS, Mirna; MÚRCIA, Xavi; ESBART MARBOLENY. *Aigua*. Discos a mà, 2010 (CD).